

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

A STUDY OF BUDDHIST LEARNING MODEL TO PROMOTE DESIRABLE
CHARACTERISTICS OF STUDENTS IN TERMS OF ETHICS AND
MORALITY IN INDUSTRIAL AND COMMUNITIES EDUCATION
COLLEGE UNDER THE OFFICE OF VOCATIONAL
EDUCATION COMMISSION

นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ
นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A Study of Buddhist Learning Model to Promote Desirable
Characteristics of Students in Terms of Ethics and Morality in
Industrial and Communities Education College under the
Office of Vocational Education Commission

Mr. Charriwat Thawinwong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Teaching Social Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง
ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา (สอศ.)” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การสอนสังคมศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ. ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร.มณฑา ชุ่มสุคนธ์)

กรรมการ

(ผศ. ดร.วิทยา ทองดี)

กรรมการ

(ดร.สาคร มหาหิงค์)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ. ดร.วิทยา ทองดี

ประธานกรรมการ

ดร.สาคร มหาหิงค์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นายขาริวัฒน์ ฤวิลวงษ์)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการ
อาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
- ผู้วิจัย** : นายชาวีวัฒน์ ถวิลวงษ์
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ. ดร.วิทยา ทองดี, ป.ธ. ๓, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา),
ศษ.บ. (ประณมศึกษา), ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา), Ph.D. (Social Science)
 - : ดร.สาคร มหาหิงค์, กศ.บ. (สังคมศึกษา), ศศ.บ. (ภาษาอังกฤษ),
M.Ed. (Educational administration), ศศ.ม. (พัฒนาสังคม),
คต. (การบริหารจัดการการศึกษา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน
คุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา ๒. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อ
เสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา และ ๓. เพื่อประเมินผล
การเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม
ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง (ปวส.) โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random sampling) จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๐ คน
โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่
(Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่า
เอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นผู้หญิง จำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗ ระดับการศึกษาของ
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๒ ร้อยละ ๖๓
มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ๓.๐๑ - ๓.๕๐ ร้อยละ ๔๗ วุฒิการศึกษาด้านนักรธรรม/ธรรมศึกษา มีวุฒิ
นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี มากที่สุด ร้อยละ ๓๘ ประสบการณ์อบรมด้านพุทธบุคคล/ค่าย
คุณธรรม จริยธรรม มากที่สุด ระหว่าง ๖ - ๑๐ ครั้ง ร้อยละ ๖๑ และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัด
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๙๖

การวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๓ รายงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม และภูมิสำเนา โดยภาพรวมและรายงานทั้ง ๔ ด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามคะแนนเฉลี่ย วุฒิการศึกษาด้านนักธรรม/ธรรมศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายงาน คือ ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

Thesis Title : A Study of Buddhist Learning Model to Promote Desirable Characteristics of Students in Terms of Ethics and Morality in Industrial and Communities Education College under the Office of Vocational Education Commission

Researcher : Mr. Charriwat Thawinwong

Degree : Master of Arts (Teaching Social Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Vitthaya Thongdee, Pali III, B.A. (Social Studied Teaching), B.Ed. (Elementary Education), M.Ed. (Educational Technology), Ph.D. (Social Science)

: Dr.Sakorn Mahahing, B.Ed. (Social Studies), B.A. (English), M.Ed. (Educational administration), M.A. (Social Development), Ed.D. (Educational Management)

Date of Graduation : February 27, 2019

Abstract

The aims of this survey research were: 1) to study the desirable characteristics of the students in terms of morality and ethics; 2) to study the Buddhist learning model to promote the desirable characteristics of students in terms of morality and ethics; 3) to evaluate the Buddhist learning achievement to promote the desirable characteristics in terms of ethics and morality of the students in Nonghan Industrial and Communities Education College under the Office of Vocational Education Commission. The samples of this study were 100 of high vocational certificate (diploma) students selected by random sampling. The research tool was a questionnaire and the statistics used in the data analysis were: Frequency distribution, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, f-test and One Way ANOVA.

The research results were as follows:

1) 77% of the samples was female. The majority (63%) of the samples were studying in the second year high vocational certificate level and their grade

point average (GPA) were between 3.01-3.50. 47% of them had gained the Dhamma studies education and 38% of them completed the first level of the dhamma studies. 61% of them has experienced in the training of Buddhist idol/ ethics and morality training camps between 6-10 times and 96% of them came from other provinces in the northeast region.

2) The sample opinion analysis of the Buddhist learning model to promote the desirable characteristics of students in terms of morality and ethics showed the mean score of the sample opinion at 4.13. The mean scores of four studied aspects: curriculum to promote learning, measurement and evaluation of the model for organizing the learning activities, learning and teaching management and learning media are at a high level.

3) The sample opinion analysis of the Buddhist learning model to promote the desirable characteristics of students in terms of morality and ethics by classification of the sample personal factors: gender, age, experiences in Buddhist idol training/ morality training camps, domicile showed indifference. Classified by the following sample personal factors: GPA, Dhamma studies education, the statistic scores were also indifferent. However, the sample opinions towards the learning media to promote the desirable characteristics of the students in terms of ethics and morality were different with the statistical significance level of 0.05. This therefore accepted the hypothesis as first determined.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี เนื่องจากผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้รับความเมตตาอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจากผศ.ดร.วิทยา ทองดี ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมด้วย ดร.สาคร มหาหิงค์ ที่เมตตาเป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พระโสมภพพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร. ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.มณฑา ชุ่มสุคนธ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความเมตตา และขอขอบคุณ นายฤทธิพร แก้ววิเชียร รองผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน นายชัชวาลย์ สารภูมิ พระครูปลัดธรรมสรณ์ จตตมโล,ดร. ผศ.ดร.ประยูร แสงใส ดร.สมควร นามสีฐาน ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และ ผศ.ดร.รัชณี จรุงศิริวัฒน์ ตลอดจนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุก ๆ ท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน คณะครูอาจารย์ และกรรมการสถานศึกษาทุกภาคส่วนที่ให้ความสะดวก ที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นกลุ่มตัวอย่างทดลองเครื่องมือการวิจัย (Try Out) ในการทำงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตลอดจนเพื่อน นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น รุ่นที่ ๑ ทุก รูป/คน ที่ช่วยแนะนำมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของผู้ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ครูบาอาจารย์ทุก ๆ รูปทุก ๆ ท่าน บิดา มารดา ญาติพี่น้องและญาติธรรมผู้เป็นกำลังใจให้แก่ผู้ทำวิทยานิพนธ์เสมอมาตลอดทั้งให้ความเมตตาอนุเคราะห์อุปถัมภ์ด้วยดีตลอดมา คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาคุณมารดา บิดา บูรพาจารย์ทุกรูปทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้วยความรักและเมตตา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ทั้งคอยให้กำลังใจและถามไถ่ความเป็นไปของการทำวิทยานิพนธ์และงานวิจัยอยู่เสมอจนกระทั่งงานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นายชาวีวัฒน์ ถวิลวงษ์

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ผิดพลาด! ไม่ได้กำหนดที่คั่นหน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม	๖
๒.๒ ทฤษฎีการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	๑๓
๒.๓ แนวคิดด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน	๒๑
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมนักศึกษา	๒๒
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๒๕
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๙
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๘
บทที่ ๓	๓๙
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๓๙
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๓๙
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๔๐
๓.๔ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๑
๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๓

	๗
บทที่ ๔	๔๔
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๔๔
บทที่ ๕	๗๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๗๗
๕.๒ อภิปรายผล	๘๗
๕.๓ องค์กรความรู้จากการวิจัย	๘๘
๕.๔ ข้อเสนอแนะ	๘๘
บรรณานุกรม	๙๐
ภาคผนวก	๙๗
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๙๘
ภาคผนวก ข. ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม	๑๐๖
ภาคผนวก ค. หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ	๑๐๙
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ ๔.๑	จำนวนร้อยละข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	๔๕
ตารางที่ ๔.๒	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นโดยภาพรวม	๔๗
ตารางที่ ๔.๓	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	๔๘
ตารางที่ ๔.๔	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	๔๙
ตารางที่ ๔.๕	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๕๐
ตารางที่ ๔.๖	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๕๑
ตารางที่ ๔.๗	การเปรียบเทียบความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามเพศ	๕๓
ตารางที่ ๔.๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง	๕๔

	พุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามระดับการศึกษา	
ตารางที่ ๔.๙	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามอายุ	๕๕
ตารางที่ ๔.๑๐	การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามอายุ	๕๗
ตารางที่ ๔.๑๑	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามคะแนน เฉลี่ย	๕๙
ตารางที่ ๔.๑๒	การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามคะแนน เฉลี่ย	๖๑
ตาราง ที่๔.๑๓	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ รูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านสื่อการเรียนรู้ เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๖๒
ตารางที่	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัด	๖๔

๔.๑๔	กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามวุฒิ การศึกษาด้านนักรธรรม	
ตารางที่ ๔.๑๕	การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามวุฒิ การศึกษาด้านนักรธรรม/ธรรมศึกษา	๖๖
ตารางที่ ๔.๑๖	แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	๖๗
ตารางที่ ๔.๑๗	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตาม ประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่านุธรรม จริยธรรม	๖๙
ตารางที่ ๔.๑๘	การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตาม ประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่านุธรรม จริยธรรม	๗๑
ตารางที่ ๔.๑๙	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามภูมิลำเนา	๗๒

ตารางที่	การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรม	๗๕
๔.๒๐	การเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามภูมิลำเนา	

ภาพที่
ภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

๔๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ได้วางรากฐานให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจน เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ มาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ในข้อที่ ๑. ด้านคุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยกำหนดว่า คนไทยต้องมีการดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต^๑ การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นต้องสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ของประเทศไทย คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาต้องครอบคลุมอย่างน้อย ๓ ด้าน คือ ดังนี้ ๑. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพพฤติกรรมลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา ๒.ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน ๓.ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมนับเป็นคุณลักษณะด้านแรกที่มีความสำคัญใน การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อสู่ตลาดแรงงาน^๒ คุณธรรมจริยธรรม นี้ เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันเสมอ คำทั้งสองคำมีความหมายอย่างเดียวกันหรือมีความหมายเหมือนกัน แท้ที่จริงแล้วคำว่า “คุณธรรม”

^๑ สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี้, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี้, ๒๕๖๐), หน้า ๑๐-๑๑.

^๒ กระทรวงศึกษาธิการ, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ เล่ม ๑๓๐ ตอนพิเศษ ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖), หน้า ๓๑-๓๒.

กับคำว่า”จริยธรรม” เป็นคำแยกออกได้ ๒ คำ และมีความหมายแตกต่างกันคำว่า “ คุณ” แปลว่า ความดี เป็นคำที่มีความหมายเป็นทางนามธรรม ส่วนคำว่า “จริย” แปลว่า ความประพฤติกริยาที่ควรประพฤติเป็นคำที่มีความหมายทางรูปธรรม ดังนั้น จึงควรให้นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน เข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำสองคำนี้ให้ถ่องแท้

จากแผนปฏิบัติการ ปี ๒๕๖๐ พบว่านักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ส่วนใหญ่ ยังขาดในเรื่องของคุณสมบัติที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะ ในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมีวินัยต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ ความอดทน อด กลั้น ความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น ความ สามัคคี ความเสียสละ ความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ความกตัญญู การพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้คนมี คุณภาพอย่างสมดุลในด้านความรู้ควบคู่คุณธรรม ตามแนวทางปฏิรูป การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จึงนับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติและเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ได้นักศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักพุทธศาสนา ในการดำรงชีวิตของ มนุษย์นั้น ความซัดซ้อง ปรวนแปร ความเดือดร้อน ลำบาก ความเจ็บปวด ความสูญเสีย ความพลัด พราก และปัญหาชีวิตต่าง ๆ ซึ่งทางพุทธศาสนา เรียกว่าความทุกข์นั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่ มนุษย์ จะต้อง เกี่ยวข้องและได้ประสบแน่นอน หากมนุษย์ต้องการ มีชีวิตอยู่อย่างดีที่สุดมนุษย์จะต้องยอมรับความจริง สิ่งที่พุทธศาสนาสอน เป็นข้อแรก ก็คือความทุกข์ อันเป็นปัญหาที่มนุษย์ พึงรับรู้และจัดการแก้ไขโดยถูกต้องและถือว่าภารกิจของพระพุทธศาสนาและระบบการศึกษาของ พระพุทธศาสนาก็คือการช่วยมนุษย์ให้แก้ปัญหของตนได้^๓

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำหลักธรรมในพุทธศาสนา มาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึง ประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์พัฒนารูปแบบที่เกิดจาก การวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ตามหลักพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักการและทฤษฎีที่เกิดขึ้นมายาวนานกว่า ๒,๕๐๐ ปี โดยแฝงอยู่ในเรื่องราว เหตุการณ์ และสาระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณเทศนาสั่งสอนโปรดเหล่าเวไนยสัตว์ทุกชนชั้นวรรณะให้ได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นไปตามศักยภาพของตนเอง ได้ถูกรวบรวมในคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า พระไตรปิฎก ในหมวดของคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก โดยหลักปรัชญาของการเรียนรู้รูปแบบของการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม

^๓ สมเจตน์ ฝิวทองงาม, “การแนะนำเพื่อชีวิตที่ดีงามในคำสอนของพระพุทธม คุณาภรณ์ (ป.อ.ป.ยุตโต)”,วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๔๖ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๙): ๑๘๕.

และจริยธรรม ประกอบด้วยหลักการ ๖ ประการ คือ หลักฉันทะ หลักโยนิโสในสิกการ หลักกัลยาณมิตร หลักอริยสัจ ๔ หลักพรหมวิหาร และหลักวิมังสา^๕

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

๑.๒.๒ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

๑.๒.๓ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีขอบเขต ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ๑/๒๕๖๑ ประชากร ได้แก่ นักศึกษา จำนวนทั้งหมด ๘๙๔ คน และได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ แก่ นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random sampling) จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๐ คน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีเนื้อหาด้านการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ หลักสูตรและสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการ

^๕ รัฐวิวัฒน์ สุขป้อม, “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม”, วารสารเกษมบัณฑิต, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๗): ๖๑

เรียนรู้เป็นตัวแปรต้น และผู้เรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรม คือ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ เป็นตัวแปรตาม

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี แตกต่างกันอย่างไร

๑.๔.๓ เพื่อประเมินผลการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีแนวทางเป็นอย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี กลุ่มทดลอง หลังการใช้รูปแบบการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้น ก่อนเข้าร่วมการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ

๑.๕.๒. เพื่อการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี กลุ่มทดลอง หลังเข้าร่วมการทดลองและหลังการติดตามผล เพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี

๑.๕.๓. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพหนองหานตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นำการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ** หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์การเรียนการสอนแบบพุทธวิธี ๔ ประการคือ สันตสนา สมาทปนา สมุตเตชนาและสัมปทังสนา โดยเน้นหลักธรรมประกอบคือ หลักฉันทะ หลักโยนิโสมนสิการและการคิดแบบสัมมาทิฐิ หลักกัลยาณมิตร หลักอริยสัจ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ และหลักวิมังสา

๑.๖.๒ **การเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์** หมายถึง การเสริมสร้างลักษณะนิสัยในความเสียสละในการทำงาน ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานจะต้องทราบถึงความหมาย ความสำคัญ หลักการทำงาน และประโยชน์ การเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการทำงานด้วยความเสียสละ

๑.๖.๓ **คุณธรรม จริยธรรม** หมายถึง หลักธรรมความดีงาม และแนวประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม อันจะนำไปเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เพื่อความสงบเรียบร้อยและประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม ซึ่งคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกอบไปด้วย ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูต่อเวทีกี ความมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

๑.๖.๔ **คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ** หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ของบุคคลที่แสดงออกด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ความพากเพียร ความละเอียดรอบคอบ ไม่หวั่นไหว ตรงต่อเวลาและยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านผลดีและผลเสีย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

๑.๖.๕ **คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความมีระเบียบวินัย** หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ของบุคคลที่เป็นผู้รู้และปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง และสังคมกำหนดไว้ โดยที่จะปฏิเสธไม่รับรู้กฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆ ของสังคม ไม่ได้ และต้องปฏิบัติตามสม่ำเสมอจนกว่าจะปฏิบัติเองได้ และเกิดความเคยชิน

๑.๖.๖ **คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านความซื่อสัตย์** หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตน ทางกาย วาจา จิตใจ ที่ตรงไปตรงมา ไม่แสดงความคดโกงไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลั่นวาจาว่าจะทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี มีความจริงใจต่อทุกคน จนเป็นที่ไว้วางใจของคนทุกคน

๑.๖.๗ **คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์** หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตน ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นหมู่เป็นคณะหรือกลุ่มโดยมีการติดต่อสื่อสารกัน และทำงานเป็นทีมระหว่างบุคคลระหว่างกลุ่มเพื่อให้ทราบความต้องการของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มรวมไปถึงวิธีการจูงใจและประสานความต้องการของบุคคลและกลุ่มให้ผสมผสานกลมกลืนกันตามระบบที่สังคมต้องการ

๑.๖.๘ **คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านความกตัญญูทเวท** ที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตนในการรู้จักบุญคุณของคน สิ่งของ ความดี และรู้จักกระทำตอบแทนในความรู้สึกให้เกิดความกตัญญูทเวท

๑.๖.๙ **คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ** หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตนให้เกิดจิตสำนึกในการปฏิบัติตามหน้าที่หรือจรรยาบรรณวิชาชีพของตนเองโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ **คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม**

๑.๗.๒ **การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม**

๑.๗.๓ **รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม**

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าหนังสือเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน” ผู้วิจัยจะนำเสนอการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเข้ามาประกอบการทำวิจัยเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นที่เที่ยงตรงตามหลักระเบียบวิธีวิจัย ดังมีประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วย

- ๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม
- ๒.๒ ทฤษฎีการจัดการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- ๒.๓ แนวคิดด้านการพัฒนาผู้เรียน
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมนักศึกษา
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

๒.๑.๑ ความหมายของคุณธรรม เป็นคำที่มีผู้นำมาใช้ควบคู่กันอยู่เสมอ ๆ แม้คำสองคำนี้จะให้ความรู้ และความหมายที่คล้ายกัน แต่มีบางสิ่งซึ่งจำแนกให้เห็นถึงความแตกต่างได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายในเรื่องของจริยธรรม ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “คุณ” หมายถึง ความดีที่มีประจำในสิ่งนั้น ๆ “ธรรม” หมายถึง ความดี การทำดี ละความชั่วทั้งปวง ดังนั้น “คุณธรรม” หมายถึง สภาพคุณงามความดี ความประพฤติที่ดี การทำให้เกิดคุณงามความดี^๑ ยนต์ ชุ่ม

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๑๗.

จิต ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องซึ่งอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองต่อผู้อื่น หรือทั้งตนเองและผู้อื่น^๒

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า “คุณธรรม” คือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีขึ้น ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น ความรัก ความเมตตา อยากรให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ความยินดี การวางตัวเป็นกลาง ความมีน้ำใจ การเสียสละ ความกตัญญู ความละเอียด และความกลัวบาป ความเคารพบนอบ และความสุภาพอ่อนโยน^๓

ทิสนา แชมมณี ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรมหมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นภาวะนามธรรมอยู่ในจิตใจ^๔

วศิน อินทสระ ได้กล่าวถึง คุณธรรม หมายถึง อุปนิสัยอันดีงาม ซึ่งสั่งสม อยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ ได้มาจากความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน^๕

ลิขิต ธีรเวคิน ได้ให้ความหมายของ “คุณธรรม” ว่า หมายถึง จิตวิญญาณของปัจเจกบุคคลศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วยปัจเจกบุคคลต้องมีวิญญาณสังคมต้องมีจิตวิญญาณคุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกลมกลืนเรียนรู้โดย พ่อ-แม่ สถาบันการศึกษา ศาสนา พรรคการเมือง และองค์กรของรัฐ^๖

เพิ่มศักดิ์ วรรณยุกต์ ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติทางกาย วาจา ใจ ไต ๆ ที่เป็นคุณไม่เป็นโทษ^๗

กู๊ด (Good) ได้ให้ความหมายใน Dictionary of education ว่า “คุณธรรมมีความหมาย ๒ นัย คือ นัยแรก คือ ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ได้กระทำตามกันมาจนเป็นความเคยชิน ความหมายนัยที่ ๒ คือ คุณภาพของบุคคลที่ได้กระทำตามความคิดและตามมาตรฐานของสังคมซึ่งเกี่ยวกับความประพฤติและหลักศีลธรรม^๘

^๒ ยนต์ ชุ่มจิต, **ความเป็นครู**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๐๗.

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘.

^๔ ทิสนา แชมมณี, **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทเมธีทีปส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๔.

^๕ วศิน อินทสระ, **พุทธจริยศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: ทองกวาว, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐๖.

^๖ ลิขิต ธีรเวคิน, **คนไทยในอุดมคติ**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม็ค, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗.

^๗ เพิ่มศักดิ์ วรรณยุกต์, **ศิลปวัฒนธรรมไทย**, (กรุงเทพมหานคร: ริงอักษร, ๒๕๔๗), หน้า ๕๗.

^๘ Good, C.V., **Dictionary of Education**, 3rd ed, (New York: Mc Graw-Hill, 1959), p. 641.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช ได้กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่มี จริยธรรมจิตใจความเคยชินในการประพฤติดีอย่างใดอย่างหนึ่ง ตรงข้ามกับกิเลส (vice) คุณธรรม คือความดีงามที่เกิดจากการกระทำ ความประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเองและเป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นแลสังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์ด้วยคุณธรรมสำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การ บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่บุคคลต่าง ๆ^๙

ฉลอง มาปรีดา กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความดีที่อยู่ในจิตใจของบุคคลได้แก่ความ เมตตา กรุณา ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูความ พากเพียรความเห็นอกเห็นใจ ความละเอียดต่อความชั่ว และความกล้าที่จะทำความดี สิ่งเหล่านี้ต้อง สร้างให้เกิดขึ้นกับจิตใจของบุคคลให้คงอยู่ตลอดไป เมื่อไม่มีศีลธรรม ประจำใจจึงกลายเป็นคนแข็ง กระด้าง หยาบคาย หรือก้าวร้าว ไร้มารยาทแม้จะเป็นคนฉลาด บริหารงานเก่ง แต่เป็นที่รังเกียจของ คนทั่วไป^{๑๐}

จากความหมายคุณธรรมของนักวิชาการต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึงคุณสมบัติ ที่เป็นความดี ความถูกต้อง ซึ่งอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ช่วยเสริมสร้างจิตใจให้ดีงามให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น ความรัก ความเมตตา อดทนให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความยินดีการวางตัวเป็น กลาง ความมีน้ำใจ การเสียสละ ความกตัญญู ความละเอียด และความกล้าหาญความเคารพนบถ และความสุขภาพอ่อนโยน เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการปฏิบัติจริยธรรมคุณธรรมเป็นสมบัติของมนุษย์ ชาติโดยเฉพาะผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม ต่าง ๆ ที่แสดงออกอย่างถูกต้องดีงาม

๒.๑.๒ ความสำคัญของคุณธรรม

คุณธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับบุคคลต่าง ๆ ที่เสริมสร้างความสุขและ ความเจริญ ให้กับบุคคลและประเทศชาติเป็นส่วนรวม ดังนั้นนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนั้น คุณธรรม จึงได้เป็นหลักธรรมสำคัญที่บุคคลทั่วไปนั้นควรนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดขึ้นใน ตนเองเพื่อเป็นการเสริมสร้างให้มีความรักสามัคคีในหมู่คณะและ มีความโอบอ้อมอารี คุณธรรมเป็น เครื่องช่วยให้แต่ละบุคคลประสบความสุขความเจริญในหลาย ๆ ด้าน เป็นเครื่องดำรงศักดิ์ของความ เป็นมนุษย์เรา เป็นเครื่องเริ่มบุคลิกภาพ เป็นเครื่องเสริมมิตรภาพ เป็นเครื่องสร้างความสบายใจ เป็น เครื่องส่งเสริมความสำเร็จ ในหน้าที่การงานและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

^๙ เนตร์พัฒนา ยาวีราช, *จริยธรรมธุรกิจ*, (กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๙), หน้า ๑๑.

^{๑๐} ฉลอง มาปรีดา, *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๓๗.

๒.๑.๒ ความหมายของจริยธรรม (Ethics)

คำว่าจริยธรรมนั้น นักการศึกษา และนักการศาสนา ต่างได้ให้คำจำกัดความอันเกี่ยวกับจริยธรรมไว้มากมายหลายความหมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กล่าวว่า “จริยธรรม” หมายถึงธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม^{๑๑}

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค) ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ^{๑๒}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า จริยธรรม ในความหมายที่แท้ คือการดำเนินชีวิตทั้งระบบ จริยธรรมในทางตะวันตกเป็นแค่ Morality คือแค่ศีลเท่านั้น แต่ในความหมายทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า “พรหมจรรย์” หรือ “จริยธรรม” ได้แก่ มรรค มีศีล สมาธิ ปัญญา^{๑๓}

พระยาอนุমানราชชน กล่าวว่า จริยธรรม (Moral) โดยทั่วไปมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์(Ethics) ในทางปรัชญา (Philosophy) เป็นเรื่องการค้นหาความจริงเกี่ยวกับคุณค่าของ ความประพฤติในสังคม ซึ่งถือว่าถูกต้อง ดีงาม และสิ่งที่ถือว่าผิด หรือชั่วไม่ควรประพฤติปฏิบัติ^{๑๔}

พุทธทาสภิกขุ ได้อรรถาธิบายถึงความหมายของคำว่า “จริยธรรม” แปลว่า “เป็นสิ่งที่พึงประพฤติจะต้องประพฤติในส่วนศีลธรรมนั้น หมายถึง สิ่งที่กำลังประพฤติอยู่หรือประพฤติแล้ว จริยธรรมหรือ (Ethics) อยู่ในรูปของปรัชญาคือสิ่งที่ต้องคิดต้องนึกส่วนเรื่องศีลธรรม (Morality) นี้ ต้องทำอยู่จริง ๆ เพราะเป็นปัญหาเฉพาะหน้า”^{๑๕}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึง จริยธรรม ว่า “เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. พฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อิทธิฤทธิ์ ในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
๒. จิตใจของเรา ซึ่งมีเจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เรามีพฤติกรรมสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ตามภาวะและคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตใจนั้น ๆ

^{๑๑} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๒๙๑.

^{๑๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระเพิ่มเติม ช่วงที่ ๑/ยุค), พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๕๑.

^{๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา กรมวิชาการ, ๒๕๕๓), หน้า ๔.

^{๑๔} พระยาอนุমানราชชน, อ่างใน ชูศรี ศิริโรจน์สถิต, “การสร้างแบบวัดจริยธรรมการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔), หน้า ๗.

^{๑๕} พุทธทาสภิกขุ, พุทธทาส แนะนำจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ ๓ จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของจริยธรรม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงตะวัน, ๒๕๕๓), หน้า ๙๕.

๓. ปัญญา ความรู้ ซึ่งเป็นตัวชี้ทางให้ว่าเราจะสัมพันธ์อย่างไรจึงจะได้ผล และเป็นตัวจำกัด

ขอบเขตว่าเราจะสัมพันธ์กับอะไร จะใช้พฤติกรรมได้แค่ไหน เรามีปัญญา มีความรู้แค่ไหน เราก็ใช้พฤติกรรมได้ในขอบเขตนั้น ๆ ถ้าเราขยายปัญญาความรู้ออกไป เราก็มีพฤติกรรมซับซ้อนและได้ผลดียิ่งขึ้น^{๑๖}

โคลเบอร์ก (Kohlberg, L.) ได้ให้ความหมายจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์ และมาตรฐานของความประพฤติในสังคมซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนมีพฤติกรรมในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนมีพฤติกรรมของตนเองได้นั้น สังคมจะเป็นตัวตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด โดยในแต่ละสังคมจะมีเกณฑ์ในการตัดสินของสังคมนั้น^{๑๗}

ปราณี วิธูวานิชย์ ให้ความหมายของจริยธรรม ว่าหมายถึงความประพฤติและการปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นความประพฤติที่ดีงาม สมควรอย่างยิ่งที่จะปฏิบัติสืบต่อกันไปและถือว่าจริยธรรมเป็นหน้าที่โดยตรงของทุกคนที่จะต้องปฏิบัติ^{๑๘}

จำนงค์ ทองประเสริฐ ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมประกอบด้วย “จริย” ซึ่งแปลว่าพึงประพฤติ, พึงปฏิบัติ, พึงดำเนิน กับคำว่า “ธรรม” ซึ่งมีความหมายหลายอย่าง ความหมายอย่างหนึ่งที่หนึ่งคือ “หลักการ” ดังนั้น จริยธรรม จึงแปลว่า ธรรมที่พึงประพฤติปฏิบัติหรือหลักดำเนินชีวิต ของมนุษย์ที่จะต้องพัฒนาไปตามลำดับจนถึงขั้นพ้นทุกข์หรือหมดกิเลสทั้งปวง^{๑๙}

บุญมี แทนแก้ว ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่พึงปฏิบัติอันเป็นสิ่งประสงค์ของสังคมและจริยธรรมจะมีได้จำต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนา อันได้แก่ ศีล (precept) หมายถึงหลักหรือกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติเพื่อคัดหรือฝึกหัดกายและวาจาให้เรียบร้อยให้เป็นปกติ กล่าวคือจะพูดหรือทำสิ่งใดให้เป็นไปตามปกติอย่าให้ผิดปกติ (ผิดศีล) เช่น พูดให้ถูกต้อง ให้เป็นธรรม กระทำให้ถูกต้องให้เป็นธรรม เมื่อพูดหรือกระทำถูกต้องเป็นธรรม ย่อมมีความสุขความสบายเยือกเย็น ไม่เดือดร้อนอันเป็นผลการมีความสุข ความสบาย เยือกเย็น ไม่เดือดร้อน ดังกล่าวจึงเป็นผลของการมี

^{๑๖} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย**, (กรุงเทพมหานคร: โครงการตำรา สำนักที่ปรึกษากรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

^{๑๗} Kohlberg, L., **Development of moral character and moral ideology in moral reasoning : Review of child development research**, (Hartford: Connecticut Printers, 1984), pp. 383-432.

^{๑๘} ปราณี วิธูวานิชย์, **จริยธรรมกับชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

^{๑๙} จำนงค์ ทองประเสริฐ, **หลักการครองตน**, (กรุงเทพมหานคร: สนุกอ่าน, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓.

ศีลหรือเป็นผลแห่งการมีคุณธรรมในจิตใจ เมื่อมีคุณธรรมในจิตใจแล้วก็เป็นเหตุให้ประพฤติจริยธรรมได้ถูกต้องตั้งนั้น คุณธรรมและศีลจึงเป็นโครงสร้างจริยธรรม^{๒๐}

ทิสนา แชมมณี ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า “จริยธรรม เป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม”^{๒๑}

บราวน์ (Brown) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า จริยธรรมหมายถึง ระบบกฎเกณฑ์สำหรับวิเคราะห์การกระทำผิดหรือถูกของบุคคล จริยธรรมเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการจากประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งบราวน์ ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น ๓ มิติ คือ ๑. ความรู้ (Knowledge) ๒. ความประพฤติ (Conduct) ๓. ความรู้สึก (Feeling)^{๒๒}

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง หลักประเพณีที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใคร คนใดคนหนึ่งผูกขาด การตัดสินใจไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่งการแปลความหมายคุณธรรม จริยธรรมในชีวิตสังคมซึ่งเต็มไปด้วยการเร่งรัดหน้าที่ จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคลโดยเป็นความสำคัญในด้านจิตใจ ในการจัดจริยศึกษา^{๒๓}

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้กล่าวว่า จริยธรรมหมายถึง ความถูกต้องที่ดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดคกฏเกณฑ์ กติกา บรรทัดฐานของตนเองว่าอะไร คือสิ่งที่ดีงาม อะไรคือความถูกต้องในสังคม โจร การขโมย การปล้นเพื่อความอยู่รอดถือเป็นเรื่องปกติถูกต้องในหมู่มโจร แต่ในสังคมทั่วไปการขโมย การปล้นเขากิน ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เป็นความผิดที่ต้องมีบทลงโทษดังนั้นสิ่งที่เป็นความดี ความถูกต้องในความคิดของแต่ละบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพื้นฐานการขัดเกลาอบรมของบุคคลในสังคมนั้น ๆ^{๒๔}

จางง์ อติวัฒน์สิทธิ์ ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์หรือแนวทางที่พึงปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณงามความดี หรือเพื่อให้เกิดคุณธรรม กฎเกณฑ์หรือแนวทางที่ปฏิบัติได้รับการประเมินค่าว่าเป็นสิ่งที่ดี สามารถนำผู้ประพฤติปฏิบัติตนให้บรรลุผลที่หวังไว้ได้ ขณะเดียวกันก็ไม่สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนแก่บุคคลดีหรือสุจริตชนทั้งหลาย การปฏิบัติตามจริยธรรมย่อมให้ผลดีแก่ผู้ปฏิบัติ

^{๒๐} บุญมี แทนแก้ว, **จริยธรรมกับชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๕

^{๒๑} ทิสนา แชมมณี, **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน พรินเพรส ชิสเท็ม, ๒๕๔๓), หน้า ๔.

^{๒๒} Brown, Roger, **Social Psychology**, (New York: Free Press, 1965), p. 411.

^{๒๓} สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, “คุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้บริหาร”, **เอกสารประกอบการบรรยาย**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๒). (อติสำเนา).

^{๒๔} สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, **จริยธรรมทางวิชาการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: เฟื่องฟ้า, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

สังคม และสิ่งแวดล้อม ผู้ปฏิบัติตามจริยธรรมย่อมได้ชื่อว่าเป็นคนดีหากบุคคลในสังคมทุกคนปฏิบัติตามหลักจริยธรรม สังคม สิ่งแวดล้อมจะไม่ถูกเบียดเบียนและถูกรบกวนจนเกิดสภาพเสียดุลยภาพทางสังคมและระบบนิเวศวิทยา^{๒๕}

เมสคอน,โบวี และ ทิน (Mescon, Bovee & Thill) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานของการควบคุมพฤติกรรมและทางเลือกของบุคคลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของกฎ ค่านิยมและความเชื่อด้านศีลธรรม^{๒๖}

เสฐียรพงษ์ วรรณปก ได้อธิบายถึงจริยธรรมในลักษณะกว้าง ๆ ว่า “จริยธรรม คือหลักสำหรับให้คนเรายึดถือในการปฏิบัติตน จริยธรรมตัดสินให้เราเป็นคนดี มีความประพฤติดีละเว้นความชั่วในบางกรณีเราบอกได้ทันทีว่า ความประพฤติใดที่เรียกว่าดี ความประพฤติใดที่เรียกว่าชั่ว แต่ในบางกรณีเราจะต้องพิจารณาก่อนที่จะบอกได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ความเห็นของคนเรากับเรื่องดีหรือชั่วไม่เหมือนกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีมาตรฐานสำหรับการวัดหรือตัดสินใจไม่เหมือนกัน มาตรฐานการตัดสินความดี ความชั่ว อาจมองได้เป็น ๔ ด้าน คือ ด้านสังคม,ด้านเศรษฐกิจ, ด้านปรัชญา, และด้านศาสนา^{๒๗}

เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก และคณะ ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ว่าหมายถึง หลักการ ศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี พฤติกรรมอันดีงามที่ปลูกฝังอยู่ในตัวบุคคลสามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บุคคลในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ควรจะทำหรือไม่ควรทำ^{๒๘}

กีฟฟิน และ เอบาร์ท (Griffin, & Ebert) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ความเชื่อว่าสิ่งใดคือความถูกต้องและสิ่งใดคือความไม่ถูกต้องหรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ดี หรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งที่ไม่ดีทั้งนี้ พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อบุคคลอื่น^{๒๙}

พจนานุกรมลองแมน (Longman Dictionary) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม ใช้คำภาษาอังกฤษว่า “moral” แปลว่า เรื่องที่เกี่ยวกับอุปนิสัย ความประพฤติ หรือการกระทำของบุคคลซึ่งตัดสินว่าดีหรือ

^{๒๕} จ้านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๙๕.

^{๒๖} Mescon, M. H., Bovee L. & Thill, J. V., *Business Today*, 9th ed, (New Jersey: Prentice-Hall, 1999), p. 89.

^{๒๗} เสฐียรพงษ์ วรรณปก, “สวนทางนิพพาน”, ไทยรัฐ, (ฉบับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๐):๑๔.

^{๒๘} เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก และคณะ, “การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนวทางและการปฏิบัติ”, *รายงานวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔.

^{๒๙} Griffin, R. W. & Ebert, R. J. *Business*, 5th ed, (New Jersey: Prentice-Hall. 1999), p. 64.

ชั่ว ถูกหรือผิด โดยถือว่า ต้องการกระทำสิ่งที่ดี ที่ถูก เพื่อให้พฤติกรรมหรือการกระทำของตนบริสุทธิ์ สิ่งใดที่เป็นจริยธรรม สิ่งนั้นควรกระทำ ควรประพฤติ^{๓๐}

จากความหมายของนักวิชาการ จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรมกฎศีลธรรม และเป็นธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณงามความดี เพราะความประพฤติใดที่เรียกว่าดี ความประพฤติใดที่เรียกว่าชั่ว แต่ในบางกรณีเราจะต้องพิจารณาก่อนที่จะบอกได้ว่าอะไรดีอะไรชั่ว ความเห็นของคนเราเกี่ยวกับเรื่องดีหรือชั่วไม่เหมือนกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีมาตรฐานสำหรับการวัดหรือตัดสินใจไม่เหมือนกัน มาตรฐานการตัดสินความดี ความชั่วอาจมองได้เป็น ๔ ด้าน คือ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านปรัชญา, และด้านศาสนา ซึ่งสะท้อนคุณธรรมภายในให้เห็นเป็นรูปธรรม

๒.๒ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด ๔ มาตรา ๒๔ (๕) โดยระบุว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ” และมาตรา ๓๐ ระบุว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา”^{๓๑}

เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานสามารถมองเห็นแนวทางในการทำวิจัย ผู้เขียนจึงได้สรุปรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญๆ และแบ่งการนำเสนอออกเป็น ๔ ประเด็น ประกอบด้วย ๑) ความเป็นมาของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ๒) ความหมายและลักษณะสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ๓) ความแตกต่างระหว่างการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกับการวิจัยเชิงวิชาการ และ ๔) ขั้นตอนของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ไม่ใช่แนวคิดใหม่ที่เพิ่งจะเกิดขึ้นจากผลของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแต่สามารถสืบย้อนกลับไปได้พบว่ามีข้อเสนอแนวคิดให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๐๘ โดยนักการศึกษา John Dewey ซึ่งกล่าวว่า “บุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรจะต้องทำวิจัย แล้วต้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง

^{๓๐} Longman, *Dictionary of Contemporary English*, (Burnt Mill: Pitman, 1984), p. 706.

^{๓๑} กระทรวงศึกษาธิการ, *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒).

งานของตน” จะเห็นว่าคำกล่าวนี้เป็นอมตะวาจา พุดมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๐๘ ปัจจุบัน ค.ศ. ๒๐๑๓ ผ่านไปแล้ว ๑๐๐ กว่าปีหน้าที่ของครูยังคงต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเช่นเดิม ในยุคแรกนั้น คนที่เป็นครูอาจารย์ไม่ว่าจะเป็นครูระดับใด ต้องทำหน้าที่หลักคือ หน้าที่สอนถ่ายทอดความรู้ หน้าที่รองคือ การทำวิจัยควบคู่ไปกับหน้าที่สอน แต่ต่อมาราวปี ค.ศ. ๑๙๔๐ มีนักวิจัยกลุ่มหนึ่งพยายามแยกงานวิจัยออกจากงานสอน แล้วพยายามทำให้การวิจัยเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนกลายเป็นเรื่องเฉพาะของนักวิจัยทางการศึกษา หรือเป็นเรื่องของคนที่จบปริญญาโท ปริญญาเอกเท่านั้นที่จะทำได้ จากเหตุการณ์นี้ทำให้ครูอาจารย์รุ่นหลังๆ ทำงานวิจัยไม่เป็น และเห็นว่างานวิจัยเป็นเรื่องไกลตัว ยุ่งยากซับซ้อน และเพิ่มภาระงาน ปัจจุบันจักรได้ย้อนกลับมาใหม่ วงการศึกษาได้รื้อฟื้นแนวคิดที่ว่า ครูอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาทุกคนควรจะต้องทำวิจัยเป็น และต้องเอาผลการวิจัยนั้นไปพัฒนาการเรียนการสอนตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ความหมายและลักษณะสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

คำว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอน ปัจจุบันมีคำที่ใช้เรียกหลายคำ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom research) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research) การวิจัยของครูหรือการวิจัยโดยครู (Teacher research) การแสวงหาความรู้ความรู้อยู่ด้วยตัวครู (Self-reflective inquiry) การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher professional development) การสืบค้นโดยผู้ปฏิบัติ (Practitioner inquiry) เป็นต้น แต่ในเอกสารนี้จะใช้คำว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในความหมายเดียวกัน ซึ่งหมายถึง การวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนกระทำโดยครูผู้สอน มีเป้าหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในชั้นที่ครูสอนอยู่และสามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาลักษณะของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีหลักการวิจัยเช่นเดียวกันกับการวิจัยโดยทั่วไป แต่มีบางลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นการวิจัยโดยครูผู้สอนในรายวิชาที่รับผิดชอบสอน ปัญหาการวิจัยต้องเกี่ยวข้องกับงานของครูที่กำลังทำอยู่ ซึ่งก็คือการจัดการเรียนการสอน และเมื่อครูทำวิจัยเสร็จแล้ว ต้องนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนางานของตนให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพดีมากขึ้นกว่าเดิม จากลักษณะดังกล่าวนี้จะเห็นว่า งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นงานวิจัยที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนมากที่สุด เนื่องจากสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทันทีได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ และทำให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพของครูอีกด้วย แตกต่างจากผลงานวิจัยของความแตกต่างระหว่างการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกับการวิจัยเชิงวิชาการหากจะวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกับการวิจัยเชิงวิชาการดังกล่าวถึงบ้างแล้วในหัวข้อข้างต้น จะพบว่ายังมีลักษณะที่ต่างกันอีกตามประเด็นต่างๆ ของกระบวนการวิจัย สรุปได้ดังตารางที่ ๒.๑ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างของการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนกับการวิจัยเชิงวิชาการ

รายการ	การวิจัยเชิงวิชาการ	การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
จุดมุ่งหมาย	มุ่งหาคำตอบเพื่อยืนยันทฤษฎีเดิมและสร้างทฤษฎีใหม่	มุ่งพัฒนาการเรียนการสอน และค้นพบวิธีการสอนแบบใหม่
ปัญหาวิจัย	ปัญหาวิจัย ปัญหาการศึกษาทุก ๆ ด้านโดยภาพรวม	ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือในชั้นเรียน
การอ้างอิง	ทฤษฎีทางการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ประสบการณ์การทำงานของครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ขอบเขต	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	ในห้องเรียน หรือในชั้นเรียน
เครื่องมือ	เน้นคุณภาพของเครื่องมือ	เน้นประสิทธิภาพของนวัตกรรม
กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนมากและต้องใช้ทฤษฎีการสุ่มตัวอย่าง	นักเรียนในชั้นเรียนทั้งหมด หรือรายคน จึงไม่ต้องใช้ทฤษฎีการสุ่มตัวอย่าง
การวิเคราะห์	ใช้สถิติอ้างอิงมากกว่าการอธิบายคุณลักษณะ	ใช้การอธิบายคุณลักษณะมากกว่าสถิติ
ผลสรุป	ยืนยันทฤษฎีการศึกษา	ยืนยันผลการพัฒนา
การเขียนรายงาน	มีรูปแบบการเขียน ผลการวิจัยอาจไม่ได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง แต่มีการตีพิมพ์เผยแพร่	มุ่งตอบคำถามวิจัยโดยไม่เน้นรูปแบบรายงาน ผลการวิจัยนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนาโดยไม่สนใจการตีพิมพ์เผยแพร่

ขั้นตอนของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ขั้นตอนของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนคล้ายคลึงกับขั้นตอนของการวิจัยทั่ว ๆ ไปโดยเริ่มต้นด้วยการกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย และจบลงด้วยการเขียนรายงานการวิจัยและเผยแพร่เพียงแต่ขั้นตอนระหว่างการทำดำเนินการอาจแตกต่างกันบ้างตามการจำแนกของนักวิชาการแต่ละคนเท่านั้น ซึ่งในเอกสารนี้ขอแบ่งขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็น ๖ ขั้นตอน ในลักษณะเป็นวงจรการวิจัย ต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ การสำรวจและกำหนดปัญหา ปัญหาที่ครูพบในการจัดการเรียนการสอนมีอยู่มากมาย ทุกปัญหาเป็นสิ่งที่ครูเกี่ยวข้องโดยตรง และเข้าใจสภาพพื้นฐานของปัญหาเป็นอย่างดีอันจะนำไปสู่การกำหนด หรือระบุปัญหาวิจัยที่มีความชัดเจน รัดกุม และง่ายต่อการดำเนินการวิจัยต่อไป สภาพปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอน ที่สามารถนำมากำหนดเป็นปัญหาวิจัย ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนหรือนักศึกษา ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เช่น ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนหรือรายวิชาต่าง ๆ ความรับผิดชอบ วินัยในการเรียน รูปแบบการเรียน ความถนัด ตลอดจนทัศนคติในการทำงานต่างๆ เป็นต้น

ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้สอน เช่น ความพร้อมในการสอน ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอน ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสอน การทดลองนวัตกรรมหรือรูปแบบการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นต้น และปัญหาเกี่ยวกับบริบทของห้องเรียน เช่น การจัดการชั้นเรียน ขนาดของชั้นเรียน ความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการสอน เป็นต้น สิ่งสำคัญที่ครูผู้วิจัยควรตระหนักในขั้นตอนนี้ก็คือ ปัญหาต่างๆ ที่จะกำหนดเพื่อทำการศึกษานั้น จะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ไม่ใช่เป็นปัญหาที่ครูผู้วิจัยรู้สึกว่าเป็นปัญหา นั่นคือต้องมีหลักฐานที่แสดงถึงปัญหา เช่น ผลการวิเคราะห์คะแนนการสอบย่อย หรือสอบปลายภาค บันทึกจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน ผลการสำรวจรูปแบบการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

ขั้นที่ ๒ การวิเคราะห์ปัญหา จากจุดเริ่มต้นของปัญหาที่ครูพบในชั้นเรียน ปัญหา มักจะยังคลุมเครือ ยากแก่การวางแนวทางการวิจัย ครูผู้วิจัยควรทำการวิเคราะห์ปัญหาให้กระจ่าง ทั้งรายละเอียดของปัญหา และสาเหตุของปัญหา ซึ่งภาษาวิจัยเรียกว่า การนิยามปัญหา (Defining the problem) ยิ่งปัญหามีความซับซ้อนมากเพียงไร ครูผู้วิจัยต้องแยกแยะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ เพื่อให้เห็นองค์ประกอบและภาพรวมของปัญหาทุกแง่มุมเมื่อวิเคราะห์ปัญหา หรือนิยามปัญหาได้ชัดเจนแล้ว ลำดับสุดท้ายของขั้นตอนนี้ก็คือ การเลือกประเด็นที่จะศึกษาว่าจะศึกษาองค์ประกอบใดหรือปัจจัยใดที่ครูผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญและเหมาะสม ตลอดจนอยู่ในวิสัยที่จะทำการวิจัยได้ในขณะนั้นมากที่สุด ซึ่งครูผู้วิจัยอาจเลือกศึกษาในหลายประเด็นก็ได้เมื่อเลือกประเด็นได้แล้ว จึงเขียนเป็นคำถามหรือโจทย์การวิจัยที่ชัดเจน สิ่งที่ได้ก็คือ ปัญหาวิจัย นั่นเอง ปัญหาวิจัย (Research problem) คือคำถามหรือโจทย์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อต้องการคำตอบที่เชื่อถือได้และการได้มาซึ่งคำตอบจะต้องอาศัยกระบวนการที่มีระบบ หรือกระบวนการวิจัยดังนั้นปัญหาที่ครูจะกำหนดเป็นปัญหาวิจัยจะต้องเป็นโจทย์ที่มีความลึกซึ้ง ไม่ใช่เป็นเพียงคำถามผิวเผินที่สามารถหาคำตอบได้โดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการวิจัยเช่น เป็นปัญหาที่ครูสามารถได้รับคำตอบจากการสนทนา

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครู/อาจารย์ผู้มีประสบการณ์หรือผู้รู้ในวงการศึกษา โดยไม่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าตามระบบระเบียบวิธีวิจัยปัญหาลักษณะนี้ไม่จัดว่าเป็นปัญหาวิจัย

ขั้นที่ ๓ การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เมื่อครูผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาที่จะแก้ไขหรือพัฒนา พร้อมทั้งได้วิเคราะห์รายละเอียดและสาเหตุของปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปครูควรได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความหลักสูตร ผลงานวิจัย ตำรา คู่มือแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ หรือพูดคุยสนทนาขอปรึกษาจากผู้รู้ผสมผสานกับประสบการณ์ของตนเอง เพื่อที่จะกำหนดวิธีการแก้ปัญหาวิจัยที่เหมาะสม วิธีการกิจกรรม หรือสื่อที่นำไปใช้ในการแก้ปัญหาคือการเรียนการสอน ส่วนมากเรามักเรียกว่า นวัตกรรม Innovation) ซึ่งนวัตกรรมที่จะใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เนื่องจากจะส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของการพัฒนาหรือการแก้ปัญหาคือการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการวิจัย

นวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นั้นหมายถึง รูปแบบใหม่ ๆ ของสื่อการเรียนการสอน เทคนิควิธีการกิจกรรม หรือ สิ่งอื่นใดที่ผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ นวัตกรรมที่นำมาใช้อาจเป็นนวัตกรรมที่ผู้สอนคิดค้นขึ้นใหม่ หรืออาจเป็นสิ่งที่ผู้อื่นคิดค้นขึ้น หรือมีการใช้ทั่วไปในที่แห่งหนึ่งแล้ว หากนำมาปรับปรุง แก้ไข และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพในที่อีกแห่งหนึ่ง ก็ถือว่าเป็นนวัตกรรมเช่นเดียวกัน และสามารถแบ่งนวัตกรรมตามลักษณะของนวัตกรรมได้เป็น ๒ ประเภท ประเภทแรก นวัตกรรมที่เป็นเทคนิคและวิธีการ เช่น การสอนเป็นทีม การสอนแบบศูนย์การเรียน การเรียนเพื่อรอบรู้การสอนแบบโครงการ การสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัย การสอนซ่อมเสริมการเรียนตามความสามารถ การศึกษาเป็นรายบุคคล การฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม การสอนแบบแก้ปัญหา เป็นต้น และประเภทที่สองนวัตกรรมที่เป็นสื่อการเรียนการสอน หรือสื่อการเรียนรู้ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดสื่อการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วัสดุทัศนภาพยนตร์เพลง เกม การ์ตูน ใบงาน แบบฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

เนื่องจากนวัตกรรม ที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน มีอยู่เป็นจำนวนมาก และครูอาจพบว่าในการแก้ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนหนึ่งปัญหา อาจจะมีวิธีการ กิจกรรม หรือสื่อ ที่จะใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวได้หลายวิธี ดังนั้นครูควรพิจารณาว่าแต่ละวิธีมีข้อดี ข้อจำกัด และความเป็นไปได้ในสภาพการณ์ของนักศึกษา ครูผู้สอน ชั้นเรียน หรือระบบของวิทยาลัย แล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีการ กิจกรรมหรือ สื่อที่เหมาะสมที่สุด

ผลจากการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจนถึงขั้นตอนที่ ๓ ครูผู้วิจัยจะเห็นว่าปัญหาการวิจัย กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย และนวัตกรรมที่ครูจะใช้ในการแก้ปัญหา จะถูกกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนแล้ว ซึ่งครูผู้วิจัยสามารถนำส่วนประกอบต่างๆ ทั้งหมดนี้ไปตั้งเป็นชื่อเรื่องของการวิจัย และเขียนส่วนประกอบอื่นๆ ตามกระบวนการของการวิจัยทั่วไปได้อีกหลายหัวข้อ เช่น วัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ เป็นต้น

ขั้นที่ ๔ การดำเนินการแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหาของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๒ ขั้นตอน คือ การออกแบบการวิจัย และการดำเนินการวิจัยตามที่ผู้วิจัยออกแบบไว้การออกแบบการวิจัย เป็นการกำหนดแผนดำเนินงานที่แสดงถึงรูปแบบและแนวทางการวิจัย เพื่อให้ได้คำตอบตามปัญหาวิจัยที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดทรัพยากร ในขั้นตอนนี้กิจกรรมที่ผู้วิจัยต้องทำประกอบด้วย การกำหนดรูปแบบของการวิจัยว่าจะใช้วิธีวิจัยแบบใดซึ่งรูปแบบการวิจัย เมื่อแบ่งอย่างกว้าง ๆ จะแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) และแบบการวิจัยที่ไม่ใช่การทดลอง (Non-experimental research) นอกจากนี้ผู้วิจัยจะต้องกำหนดแนวทางการวิจัยไว้ด้วย โดยแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนประกอบด้วย กิจกรรมสำคัญ ๓ กิจกรรม คือ ๑) การพัฒนาและหาคุณภาพนวัตกรรมตามที่ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกไว้แล้วจากขั้นตอนที่ ๓ ที่ผ่านมา ๒) การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยและ ๓) การกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การที่ผู้วิจัยจะออกแบบการวิจัยเป็นอย่างไรนั้น ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าแบบของการวิจัยจะต้องสอดคล้องกับปัญหาวิจัย หรือคำถามวิจัย หรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้อันจะทำให้งานวิจัยความตรงภายใน หรือผลการวิจัยมีคุณภาพเกิดจากสิ่งที่ผู้วิจัยจัดกระทำอย่างเป็นระบบระเบียบนั่นเอง

ผู้อ่านจะสังเกตเห็นว่า การออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีลักษณะหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเช่นเดียวกันกับการวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป ดังนั้นผู้อ่านสามารถศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย การพัฒนาและหาคุณภาพนวัตกรรม การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย จากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกันกับเมื่อจะทำวิจัยเชิงวิชาการ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เตรียมกิจกรรมต่างๆ ของการออกแบบการวิจัยพร้อมแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการดำเนินการวิจัยตามที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ซึ่งส่วนมากการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจะมีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ส่วนจะมีรูปแบบย่อยๆ เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Preexperimental design) หรือรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental design) หรือรูปแบบการวิจัยทดลองแท้จริง (True – experimental design) ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ

ขั้นที่ ๕ การสรุปผลการแก้ปัญหา ในการนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบผลของการใช้ว่าวิธีการหรือนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้นใช้แก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ ดังนั้น เมื่อดำเนินการวิจัยตามแผนปฏิบัติการวิจัยที่กำหนดไว้และทำการวัดผลการแก้ปัญหาหรือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย โดยใช้วิธีการหรือเครื่องมือที่กำหนดไว้แล้วจะได้ “ผลการวัด” ออกมา ผลการวัดนี้จะมีลักษณะหรือจำนวนมากน้อยอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัด เช่น ถ้าเครื่องมือที่ใช้ในการวัดเป็นแบบทดสอบ “ผลการวัด” ก็จะเป็นคะแนน ถ้ากำหนดว่ามีการสอบก่อนและหลังการทดลองสอน ก็จะมีผลการวัด ๒ ชุด เป็นต้น ผลการวัดเหล่านี้เป็นผลของการใช้วิธีการหรือนวัตกรรมที่ครูผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา แต่ยังคงอยู่อย่างกระจัดกระจาย

จำเป็นต้องนำมาจัดระเบียบเสียใหม่ เรียกว่า การวิเคราะห์ข้อมูล และนำการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจของคนอื่น ๆ หลังจากนั้นจึงสรุปความสำเร็จของการแก้ปัญหา

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกิจกรรมภายหลังจากผู้วิจัยได้ผลการวัดจากการนำเครื่องมือวิจัยตามที่กำหนดไว้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย ปกติจะมีผลการวัดรายบุคคล ซึ่งครูอาจนำมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล หรือวิเคราะห์สรุปเป็นภาพรวมของห้อง โดยใช้สถิติขั้นพื้นฐาน หรืออาจใช้สถิติขั้นสูง ขึ้นอยู่กับคำถามวิจัย หรือตามศักยภาพและความต้องการของครูเอง ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์อาจทำการวิเคราะห์โดยการนำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ครูตั้งไว้แล้วดูว่ามีนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์กี่คน คิดเป็นร้อยละเท่าไรของนักเรียนทั้งหมด หรืออาจนำคะแนนของนักศึกษาแต่ละคนมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอาจมีการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมว่าแตกต่างกันอย่างไร มีความก้าวหน้าขึ้นมากน้อยเพียงใด โดยการทดสอบค่าที(t-test) การวิเคราะห์คุณลักษณะอื่น ๆ เช่น จำนวนนักเรียนที่มีผลการเรียนน่าพอใจ หรือจำนวนพฤติกรรมที่พึงประสงค์อาจใช้การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ นอกจากนี้อาจใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในกรณีข้อมูลที่ได้มาไม่ใช่ข้อมูลเชิงปริมาณ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถทำได้หลายวิธีตามลักษณะของข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒กลุ่ม ประกอบด้วยการนำเสนอเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการนำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง กิ่งตาราง กราฟและแผนภูมิชนิดต่าง ๆ และการนำเสนอเชิงคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นการบรรยายสรุปคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่ปรากฏภายหลังการใช้นวัตกรรม การสรุปความสำเร็จของการแก้ปัญหา เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาตัดสินใจว่าวิธีการแก้ปัญหานั้น สามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ตัวอย่างเช่น

- เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการดำเนินการแก้ปัญหา ถ้าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน แสดงว่าวิธีการแก้ปัญหานั้นดำเนินการอยู่ได้ผล โดยยังมีค่าผลต่างมากเท่าไรก็แสดงว่าได้ผลดีมากเท่านั้น

- เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ก่อนและหลังการแก้ปัญหา ถ้าหลังการดำเนินการแก้ปัญหามีจำนวนนักศึกษาที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากกว่าก่อนดำเนินการ แสดงว่าวิธีการแก้ปัญหานั้นดำเนินการอยู่ได้ผล ยังมีจำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้นเท่าไร ก็แสดงว่าได้ผลดีมากขึ้นเท่านั้น

- การบรรยายลักษณะหรือพฤติกรรมที่ปรากฏซึ่งรวบรวมได้ระหว่างและหลังการดำเนินการแก้ปัญหา แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าเหมือนหรือแตกต่างไปจากเกณฑ์

อย่างไรหรือนำไปเทียบเคียงกับพฤติกรรมก่อนการดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อดูว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร

ขั้นที่ ๖ การรายงานผลการดำเนินการ การเขียนรายงานผลการดำเนินการ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนหรือการวิจัยเชิงวิชาการทั่วไป มีลักษณะเป็นการนำเสนอกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ ในส่วนของรูปแบบในการเขียนรายงานนั้น

ถึงแม้ว่าบางสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ จะกำหนดรูปแบบไว้อย่างเฉพาะเจาะจง แต่ก็ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก สามารถสรุปวิธีการเขียนอาจแบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบใหญ่ๆ คือ แบบไม่เป็นทางการ และแบบเป็นทางการ ซึ่งครูผู้วิจัยอาจเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ของการรายงานผลการเขียนในรูปแบบไม่เป็นทางการ เป็นการเขียนเล่าถึงสภาพปัญหาที่พบ แนวคิดในการแก้ปัญหา วิธีการดำเนินการแก้ปัญหา และผลของการดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งอาจเขียนเล่าสั้น ๆ พอเข้าใจในความยาวประมาณ ๑ - ๒ หน้ากระดาษ หรือเขียนเล่าในรายละเอียดเหมือนการนำเสนอชิ้นงาน ซึ่งอาจจะมีความยาวมากขึ้นถึง ๑๐ - ๑๕ หน้ากระดาษการเขียนในรูปแบบเป็นทางการ เป็นการเขียนรายงานการวิจัยในลักษณะรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ตามข้อกำหนดของหน่วยงานการวิจัยต่างๆ หรือมีลักษณะเหมือนปริญาานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอก ซึ่งมีลักษณะเป็นสากลคล้ายกันทุกสถาบันการศึกษา

๒.๓ แนวคิดด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไม่น้อยกว่า ๒ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ทุกภาคเรียน เพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย ของตนเองการต่อต้านความรุนแรงและสารเสพติด ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์การทำงาน ปลูกฝังจิตสำนึกและเสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำ ประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นรวมทั้งการทะนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม โดยการวางแผน ลงมือปฏิบัติ ประเมินผลและปรับปรุงการทำงาน ทั้งนี้ สำหรับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้เข้าร่วมกิจกรรมที่สถานประกอบการจัดขึ้น การประเมินผลกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช ๒๕๕๗ พ.ศ ๒๕๕๘^{๓๒}

สุพัชรา ชิมเจริญ ได้ให้ความหมายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

๑. กิจกรรมที่จัดเป็นกระบวนการ
๒. มีรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย
๓. พัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์
๔. มุ่งส่งเสริมเจตคติ
๕. สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖. ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์
๗. ส่งเสริมให้รู้จัก และเข้าใจตนเอง

^{๓๒} กระทรวงศึกษาธิการ, กิจกรรมเสริมหลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช ๒๕๕๗, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ๒๕๕๗), หน้า ๗.

๘. ปรับตัวปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สุขภาพ ชีวมจรณ การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีเป้าหมาย ดังนี้

๑. ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญ ทั้งวิชาการและวิชาชีพ อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

๒. ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัว มองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง

๓. ผู้เรียนเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่างๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและประกอบสัมมาชีพ

๔. ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติค่านิยมในการดำรงชีวิตและเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรม

๕. ผู้เรียนมีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อสังคม และประเทศชาติ^{๓๓}

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมนักศึกษา

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า “คุณธรรม” คือ คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ เช่น ความรัก ความเมตตา อยากรู้ผู้อื่นพ้นทุกข์ความ ยินดี การวางตัวเป็นกลาง ความมีน้ำใจ การเสียสละ ความกตัญญู ความละเอียด และความกล้าหาญ ความเคารพนบนอบ และความสุภาพอ่อนโยน^{๓๔}

พิสิษฐ์ ศิริรักษ์ ได้ให้ความหมายไว้เป็น ๒ ลักษณะคือ

๑. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน

๒. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่ง เกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรมกรมวิชาการ กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงาม ความดีใน

ด้านกายวาจาและใจซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติและสังคมเกิดความสงบสุข อันได้แก่หลักธรรมใน ศาสนาต่างๆ^{๓๕}

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติ ทางกาย วาจา ใจ ใด ๆ ที่เป็นคุณไม่เป็นโทษ^{๓๖}

^{๓๓} สุขพัชรา ชิมเจริญ, การจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร. ๒๕๕๔), หน้า ๓, ๔.

^{๓๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม, หน้า ๑๘.

^{๓๕} พิสิษฐ์ ศิริรักษ์, มนุษย์สัมพันธ์, (กรุงเทพมหานคร: พัฒนาวิชาการ, ๒๕๔๐), หน้า ๖๘.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ได้กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดีคนที่มีคุณธรรม หมายถึง คนที่มีจริยธรรมอยู่ในระดับสูงขึ้นไป คนที่มีคุณธรรมนั้น นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นแล้วยังมีจิตใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น^{๓๗}

ลิขิต ธีรเวคิน ได้ให้ความหมายของ “คุณธรรม” ว่า หมายถึง จิตวิญญาณของปัจเจกบุคคลศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วยปัจเจกบุคคลต้องมีวิญญาณสังคมต้องมีจิตวิญญาณคุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกลมกลืนเรียนรู้โดย พ่อ-แม่ สถาบันการศึกษา ศาสนา พรรคการเมือง และองค์กรของรัฐ^{๓๘}

ดวงเดือน พันธุพานิช ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง หลักธรรมที่สร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรมที่ คุณงามความดีภายในจิตใจอยู่ในขั้นสมบูรณ์จนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดี^{๓๙}

วิทวัฒน์ ชัตติยะมานะ ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่ตั้งงามอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจที่เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติเพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง และการประกอบด้วยคุณสมบัติที่เป็นความดีงาม ความถูกต้องซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะกระทำการต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่ตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่น หรือทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น โดยไม่เบียดเบียนตนเอง หรือกระทำการที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น^{๔๐}

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่ตั้งงามของบุคคลเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการปฏิบัติจริยธรรม คุณธรรม เป็นเรื่องของจิตใจ ดังนั้นการพัฒนาคุณธรรมจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาจิตใจของบุคคลให้มีความรักความปรารถนาดี มีใจกว้าง มีความอดทน มีความเสียสละ มีความคิดเห็นในเรื่องที่ถูกต้องดีงามและมีความตั้งใจจริงที่จะงดเว้นจากการทำความชั่วและความเสื่อมเสียทุกชนิด^{๔๑}

พนัส หันนาคินทร์ กล่าวถึงคุณธรรมในสถานศึกษาสรุปได้ว่า ในการปกครองของครูในโรงเรียนให้ได้ผลพึงปรารถนานั้น นอกจากครูใหญ่จะมีลักษณะของผู้นำ และมีคุณสมบัติของความเป็น

^{๓๖} เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร, ศิลปวัฒนธรรมไทย, หน้า ๕๗.

^{๓๗} สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: ภาคพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๕.

^{๓๘} ลิขิต ธีรเวคิน, คนไทยในอุดมคติ, หน้า ๑๗.

^{๓๙} ดวงเดือน พันธุพานิช, จิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑๕.

^{๔๐} ๔๐ วิทวัฒน์ ชัตติยะมานะ, เอกสารประกอบการสอนวิชาคุณลักษณะและจรรยาบรรณครู, (สงขลา: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๙), หน้า ๑๑๑.

^{๔๑} ๔๑ จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยา, หน้า ๑๗๕.

ครูใหญ่แล้ว ยังต้องเป็นคนมีคุณธรรม นั่นก็คือ การสร้างคุณธรรมและการปฏิบัติตัวให้เป็นตามคุณธรรมที่ต้งามนั้น^{๔๒}

วศิน อินทสระ ได้กล่าวถึง คุณธรรม หมายถึง อุปนิสัยอันดีงาม ซึ่งสั่งสม อยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน^{๔๓}

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ได้สรุปความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรมหมายถึง คุณความดีของบุคคลที่ได้กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดีหรือพฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความเกรงใจความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น^{๔๔}

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ ได้กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความรู้และความเข้าใจถึงธรรมชาติของความดีจริง ๆ แล้วจะไม่พลาดจากการประกอบความดี จะไม่ทำความชั่ว เพราะความไม่รู้นั่นเองทำให้ต้องทำความชั่ว ความเขลาเป็นความชั่วร้ายพอ ๆ กับความรู้เป็นคุณธรรมหรือความดีไม่มีใครตั้งใจทำความผิด ที่ทำผิดเพราะไม่รู้^{๔๕}

กูด (Good.) ได้ให้ความหมายใน Dictionary of education ว่า “คุณธรรมมีความหมาย ๒ นัย คือ นัยแรก คือ ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ได้กระทำตามกันมาจนเป็นความเคยชิน ความหมายนัยที่ ๒ คือ คุณภาพของบุคคลที่ได้กระทำตามความคิดและตามมาตรฐานของสังคมซึ่งเกี่ยวกับความประพฤติและหลักศีลธรรม”^{๔๖}

บรรจง ชูสกุลชาติ กล่าวว่า คนมิใช่เป็นเพียงสิ่งที่มีชีวิต ที่ประกอบด้วย รูปร่างหน้าตาภายนอกที่มองเห็นได้ด้วยตาเท่านั้น แต่หากยังต้องประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญซึ่งทำให้แตกต่างไปจากสัตว์โลกทั่วไป สิ่งนั้นคือ “คุณธรรม” เพราะคุณธรรมนี้เองทำให้คนได้ชื่อว่าเป็น “มนุษย์” อันมีความหมายว่าเป็นผู้มีจิตใจสูง คำว่า “คุณธรรม” จึงหมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในสำนึกของบุคคล อาจกล่าวได้ว่า คุณธรรมเป็นสมบัติของมนุษย์ชาติโดยเฉพาะผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกอย่างถูกต้องดีงาม^{๔๗}

^{๔๒} ๔๒ พนัส หันนาคินทร์, การบริหารบุคคลในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์, ๒๕๓๐), หน้า ๒๐๘.

^{๔๓} ๔๓ วศิน อินทสระ, พุทธจริยศาสตร์, หน้า ๑๐๖.

^{๔๔} ๔๔ สงวน สุทธิเลิศอรุณ, ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู, (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๖), หน้า ๙.

^{๔๕} ๔๕ ธีรรัตน์ กิจจารักษ์, คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร, (เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑.

^{๔๖} ๔๖ Good, C.V., Dictionary of Education, p. 641.

^{๔๗} ๔๗ บรรจง ชูสกุลชาติ, “แนวความคิดปรับปรุงหลักสูตรเกษตรศาสตร์และคหกรรมศาสตร์เพื่อการทำงาน”, วารสารมิตรครู, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๕ (กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒): ๕.

สุพล วังสินธ์ สรุปลไว้ว่า คุณธรรมหมายถึง คุณสมบัติภายในใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นคุณไม่เป็นโทษเกิดขึ้นเพราะจิตรู้ ความจริง ความดี ความงาม๖๙สมใจ เขียวสด กล่าวว่าคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงาม ความดีที่สะสมอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล หรือข้อกำหนดอันเป็นปทัสถานสำหรับ ความประพฤติและการปฏิบัติของบุคคลเพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงในฐานะเป็นผู้ ประกอบคุณความดี^{๖๘}

เนตร์พัฒนา ยาวีราช ได้กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่มี จริยธรรมใจจิตใจมีความเคยชินในการประพฤติดีอย่างไรอย่างหนึ่ง ตรงข้ามกับกิเลส (vice) คุณธรรม คือความดีงามที่เกิดจากการกระทำ ความประพฤติปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงามทั้งต่อตนเองและเป็นประโยชน์ ต่อผู้อื่นแลสังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์ด้วยคุณธรรมสำคัญ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การ บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่บุคคลต่างๆ^{๖๙}

จากความหมายคุณธรรมของนักวิชาการต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึงคุณสมบัติ ที่เป็นความดี ความถูกต้อง ซึ่งอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ช่วยเสริม สร้างจิตใจให้ดีงามให้เป็นจิตใจที่ สูงประณีตและประเสริฐ เช่น ความรัก ความเมตตา อยากรให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความยินดีการวางตัวเป็น กลาง ความมีน้ำใจ การเสียสละ ความกตัญญู ความละเอียด และความกลัวบาปความเคารพนบถ และความสุขภาพอ่อนโยน เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งของการปฏิบัติจริยธรรมคุณธรรมเป็นสมบัติของ มนุษยชาติโดยเฉพาะผู้มีคุณธรรมจึงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกแพศติ กรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกอย่างถูกต้องดีงาม

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวข้องกับกลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต

แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต แบ่งเป็น ๒ กลุ่มวิชา ได้แก่

กลุ่มวิชาที่ ๑ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

กลุ่มวิชาที่ ๒ กลุ่มมนุษยศาสตร์

ในแต่ละสาระต่างก็มีธรรมชาติของวิชา วัตถุประสงค์ของวิชา เนื้อหาสาระ มโนคติและ หลักการของวิชาที่เน้น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ต่างกัน รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็มีจุดเน้น ที่ต่างกันบ้าง การจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนานั้น

สุมน อมรวิวัฒน์ ให้ความเห็นว่า ถ้าพิจารณาวิธีสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสมัย พุทธกาลจะพบว่า เป็นการสอนที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการนำ พุทธวิธีของพระพุทธรองค์

^{๖๘} สุพล วังสินธ์, “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม”, สารพัฒนาหลักสูตร, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๖ (ตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๓๔): ๑๙.

^{๖๙} เนตร์พัฒนา ยาวีราช, จริยธรรมธุรกิจ, หน้า ๑๑.

มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนา เพื่อปลูกฝังความเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนของประเทศจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่งพุทธวิธีในการสอนนั้น^{๕๐}

วศิน อินทสระ อธิบายว่าหมายถึงวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงสอนพุทธบริษัท คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือบุคคลทั่วไปทั้งเทวดาและมนุษย์เนื่องจากทรงมีพุทธวิธีหลายประการ อันเหมาะสมแก่ผู้ฟังหรือผู้สนทนาด้วย เมื่อจบการสอนหรือการสนทนาจึงมักจะได้รับผลสมความมุ่งหมายคือผู้ฟังได้บรรลุผลบ้างแสดงตนถึงพระรัตนตรัยเป็นพุทธมามะกะบ้าง สุดแล้วแต่บารมี หรืออินทรีย์ของแต่ละคนซึ่งแก่อ่อนไม่เท่ากัน^{๕๑}

วิธีสอนของพระพุทธองค์มีหลายวิธี ซึ่งมีผู้อธิบายและศึกษาไว้พอประมวลได้ดังต่อไปนี้

๑) วิธีสอนแบบบรรยายพระธรรมปิฎก (ค.ศ.ยุตโต) ให้ความเห็นว่า

พระพุทธเจ้าน่าจะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ในการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งมีประชาชนหรือพระสงฆ์จำนวนมาก นับได้ว่า เป็นคนประเภทและระดับ ใกล้เคียงกัน พอจะใช้วิธีบรรยายอันเป็นแบบกว้าง ๆ ได้ในการสอนแบบบรรยายในสาระพระพุทธศาสนานั้น ผู้สอนควรเริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ถ้าจะสอนเกี่ยวกับหลักธรรม อาจให้นักเรียนร้องเพลงเกี่ยวกับหลักธรรมนั้นๆ หรือการสนทนาเกี่ยวกับ เหตุการณ์ปัจจุบัน เพื่อจะโยงเข้าสู่หลักธรรมที่จะเรียน หรือการใช้สื่อประกอบ เช่น การฉายวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับหลักธรรมที่จะเรียน เป็นต้นจากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นสอน โดยผู้สอนอธิบายหลักการหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ เรื่องที่เรียน เช่น หลักการของหลักธรรมที่จะเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับหลักธรรมนั้นๆ เสียก่อนจากนั้นอาจยกตัวอย่างประกอบ หรือตั้งคำถามผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์หาเหตุผล จนเกิดความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป ขั้นตอนต่อไป คือการสรุป เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนไปแล้วเพื่อให้เกิดมโนคติที่ถูกต้อง^{๕๒}

ครูสังคัมศึกษาที่สอนสาระพระพุทธศาสนาสามารถนำวิธีการบรรยายมาใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียนได้โดยอธิบายเนื้อหาให้กระจ่างชัดทั้งนี้อาจมีสื่อการสอนประกอบหรือมีการอุปมาอุปไมยเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เป็นนามธรรมที่เข้าใจยากให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

^{๕๐} สุมน อมรวิวัฒน์, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ., ๒๕๓๐), หน้า ๙๐.

^{๕๑} วศิน อินทสระ, พุทธวิธีในการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑.

^{๕๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พุทธวิธีการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๔๖.

๒) วิธีสอนแบบไตรสิกขาท่านพุทธทาสภิกขุ อธิบายว่าไตรสิกขา หมายถึงศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของปัญญา ปัญญาเป็นเครื่องตัดรากของความทุกข์ศีล สมาธิปัญญาก็ต้องอาศัยกันและกัน ในการแก้ปัญหาและเมื่อมีปัญหา ปัญญาที่คุม ศีล สมาธิให้อยู่ในอำนาจได้^{๕๓}

สมุน อมรวิวัฒน์ ได้ให้แนวของวิธีสอนแบบไตรสิกขาว่า เป็นการสอนที่ประกอบ ด้วยขั้นตอนในการศึกษา ๓ ขั้นได้แก่ ขั้นศีล เป็นการควบคุมให้ผู้เรียนอยู่ในระเบียบวินัยทั้งทางกาย และ วาจาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย เป็นปกติ พร้อมทั้งจะเรียนขั้น สมาธิให้นักเรียนรวบรวมจิตใจ ความคิด ให้แน่วแน่เป็นจุดเดียว ผู้เรียนตัด สิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจขั้นปัญญา เป็นขั้นที่ นักเรียนใช้สมาธิการมีจิตแน่วแน่ ทำความเข้าใจปัญหา แก้ไขปัญหาจนเกิดความรู้แจ้ง เข้าใจแก้ปัญหา ได้เกิดการเรียนรู้เกิดปัญญาญาณขึ้นในตนเอง เกิดความเข้าใจ และนำความรู้ขึ้นมาแก้ปัญหาของตน ต่อไป^{๕๔}

สาโรช บัวศรี ได้อธิบายวิธีสอนตามขั้นทั้ง ๔ ของอริยสัจไว้ดังนี้

๑. ขั้นกำหนดปัญหา (หรือขั้นทุกข์) ครูช่วยนักเรียนให้ได้ศึกษาพิจารณาดูปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยตนเองด้วยความรอบคอบและพยายามกำหนดขอบข่ายของปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องคิดแก้ไขให้จง ได้

๒. ขั้นตั้งสมมติฐาน (หรือขั้นสมุทัย) โดยครูช่วยนักเรียนให้ได้พิจารณาด้วยตนเองว่า สาเหตุของปัญหาที่ยกมากล่าวในขั้นที่ ๑ นั้นมีอะไรบ้างช่วยผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจเข้าใจว่าในการ แก้ปัญหาใดๆนั้นจะต้องกำจัดหรือดับที่ต้นตอหรือแก้ที่สาเหตุของปัญหาเหล่านั้นและช่วยผู้เรียนให้คิด ว่าในการแก้ปัญหาที่สาเหตุนั้นอาจจะกระทำอะไรได้บ้างคือให้กำหนดสิ่งที่จะกระทำนี้เป็นข้อๆ

๓. ขั้นการทดลองและเก็บข้อมูล (หรือขั้นนิโรธ) สัจฉิกิริยาหมายถึงการทำให้แจ้งหรือทำให้บรรลุจุดหมายที่ต้องการทำอย่างไรจึงจะทำให้แจ้งได้เมื่อทดลองได้ผลประการใดต้องบันทึกผล ของการทดลองแต่ละอย่างไว้เพื่อพิจารณาขั้นต่อไป

๔. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (หรือขั้นมรรค) จากการทดลองกระทำด้วยตนเอง หลากๆอย่างนั้นย่อมจะได้ผลออกมาให้เห็นชัดผลบางประการจะชี้ให้เห็นว่าแก้ปัญหาไม่ได้เลยผลบาง ประการนี้ชี้ให้เห็นว่าแก้ปัญหาได้แต่ไม่ค่อยชัดเจนนักผลที่ถูกต้องจะชี้ให้เห็นว่าแก้ปัญหาได้แน่นอน แล้วและได้บรรลุจุดหมายแล้วได้แนวทางหรือข้อปฏิบัติที่ต้องวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้ บันทึกไว้ในขั้นที่ ๓ นั้นจนเห็นแจ่มแจ้งว่าทำอย่างไรจึงจะแก้ปัญหาได้ที่กำหนดในขั้นที่ ๑ ได้สำเร็จ^{๕๕}

^{๕๓} พุทธทาสภิกขุ, **พุทธจริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, ๒๕๑๖).

^{๕๔} สมุน อมรวิวัฒน์, **พุทธวิธีการสอน เอกสารการประชุมทางวิชาการพระพุทธศาสนากับ การศึกษาในประเทศไทย**, (กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๓), หน้า ๔๗-๔๘.

^{๕๕} สาโรช บัวศรี, **วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ในศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธจริยศาสตร์ ภาค ๒ ระบบการเรียนการสอน**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๖), หน้า ๖-๗

๕) วิธีสอนแบบปุจฉาวิสัชนา เป็นวิธีสอนที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ถ้าศึกษาจากพระพุทธประวัติจะเห็นว่าพระองค์ทรงแสดงอนันตลักขณสูตรซึ่งทรงตรัสถามความเห็นของพระปัญจวัคคีย์นั้นก็ เป็นลักษณะของการถามตอบวิธีสอนแบบปุจฉาวิสัชนา หมายถึงวิธีสอนที่ใช้การถาม – ตอบระหว่างผู้สอนกับนักเรียนโดยผู้สอนเป็นผู้ถามนักเรียนเป็นผู้ตอบหรือนักเรียนเป็นผู้ถามนักเรียนเป็นผู้ตอบ เพราะในการถาม-ตอบนี้ผู้สอนจะไม่ตอบคำถามเองแต่จะกระตุ้นเร้าหรือส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันตอบเป็นวิธีทำให้นักเรียนเกิดปัญญาขึ้นในตนเองคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น^{๕๖}

๖) วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามแนวพุทธศาสตร์ วิริยุต วิเชียรได้พัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนขึ้นโดยมีแนวคิดว่าการสืบสวนสอบสวนเป็นกระบวนการหาความจริงและวิธีแก้ปัญหาด้วยการตั้งคำถามในแนวกระบวนการวิทยาศาสตร์ทั้งทางโลกและทางธรรมเพื่อนำไปสู่การควบคุมสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ทั้งทางวัตถุทางสังคมและทางจิตใจวิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรมมุ่งพัฒนาความเข้าใจและเพื่อการควบคุมสิ่งแวดล้อมภายนอกของมนุษย์ในทางวัตถุกระบวนการวิทยาศาสตร์มีทั้งทางโลกและทางธรรม^{๕๗}

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสืบสวนสอบสวนมีดังนี้

ขั้นที่ ๑ การเห็นปัญหาและวิเคราะห์ปัญหา

ขั้นที่ ๒ การเสนอเหตุผลแห่งปัญญาในรูปของการตั้งสมมติฐาน

ขั้นที่ ๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ ๔ การทดสอบสมมติฐานด้วยข้อมูล

ขั้นที่ ๕ การสรุปผล

ในการสอนสาระพระพุทธศาสนาครูสังคมศึกษาซึ่งก็ใช้การสอนแบบสืบสวนสอบสวนในการสอนสาระต่างๆในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมมาแล้วการนำวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนมาใช้สอนจะทำให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็นโดยเฉพาะปัญหาทางธรรม

๗) วิธีสอนแบบเบญจขั้น การสอนแบบเบญจขั้นเป็นการนำเอาหลักธรรมเรื่องขั้น๕อันได้แก่รูปเวทนาสัญญาสังขารและวิญญาณมาประยุกต์ในการสอนโดยเปรียบเทียบได้พัฒนาการสอนแบบเบญจขั้นอย่างเป็นระบบ สำหรับขั้นตอนการสอนแบบเบญจขั้นมีดังนี้

^{๕๖} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการเรียน รู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗๓-๑๗๔.

^{๕๗} วิริยุต วิเชียร, ระบบการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามแนวพุทธศาสตร์ ภาค ๒ระบบการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กราฟิเคอาร์ท, ๒๕๒๖), หน้า ๕๙.

๑. ขั้นกำหนดและเสนอสิ่งเร้า (ขั้นรูป) โดยครูกำหนดสิ่งเร้าเป็นสิ่งที่สัมผัสรับรู้แล้วเกิดอารมณ์ความรู้สึกเป็นสถานการณ์หลายๆสถานการณ์

๒. ขั้นรับรู้ (ขั้นเวทนา) ครูควบคุมสิ่งเร้าให้นักเรียนสัมผัสโดยอายตนะทั้ง๖ให้ถูกช่องทางรับรู้อย่างแท้จริงและใช้คำถามการเรียนการสอนทางรับรู้

๓. ขั้นวิเคราะห์เหตุผลและสังเคราะห์ความรู้สึก (ขั้นสัญญา) ครูตั้งคำถามให้นักเรียนเพื่อให้แยกแยะว่ามีอะไรเกิดขึ้นใครทำอะไรที่ไหนเมื่อไรผลเป็นอย่างไรใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนสรุปความรู้สึกขั้นต้นที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ

๔. ขั้นตัดสินใจความดีงาม (ขั้นสังขาร) เป็นขั้นให้ผู้เรียนวิจารณ์ความผิดความถูกความดีงามความชั่วร้ายความเหมาะสมควรประพฤติและไม่ควรประพฤติ

๕. ขั้นก่อเกิดอุปนิสัยหรือคุณธรรมฝังใจ (ขั้นวิญญาน) เป็นขั้นใช้คำถามเพื่อโน้มนำความดีหรือความรู้สึกอันชอบธรรมเข้ามาไว้ในใจของตนเป็นคำถามให้นักเรียนตอบโดยคำนึงถึงตนเองเป็นที่ตั้ง^{๕๘}

การสอนแบบเบญจขันธ์นี้ครูสังคมนาสามารถนำไปใช้ในการสอนสาระพระพุทธศาสนา เพราะเป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยฝึกให้คิดตัดสินใจด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ วิจัยภายในประเทศ รศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี” ๑๑๑ พบว่า ในยุคที่ประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากหลายด้าน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเกิดขึ้นทั่วโลก โดยปัจจัยสำคัญที่เป็นทั้งตัวรองรับและเป็นเงื่อนไขผลักดันความก้าวหน้าก็คือ พลเมืองของประเทศ หากประเทศใดมีพลเมืองที่มีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประเทศนั้นย่อมมีศักยภาพที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นอย่างเข้มแข็งเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษามาโดยตลอด นับตั้งแต่ยุคเริ่มต้นการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบตั้งนั้นทุกสมัยจึงเน้นในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือความเป็นคนดี ความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักสิทธิหน้าที่ของตน เคารพในสิทธิผู้อื่น และมีความสามารถประกอบอาชีพการงานได้ตามควรแก่สภาพ

จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่เห็นว่า ควรเป็น

^{๕๘} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการเรียน รู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลัก สูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, หน้า ๑๗๖.

กระบวนการที่เน้นกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จากชีวิตจริงที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น ทุกโรงเรียนมีการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีและเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร บทเรียนในช่วงอายุต่างๆ ได้กำหนดการเรียนรู้เป็นรายวิชา และ/หรือการศึกษาข้ามรายวิชา โดยสอดแทรกเนื้อหาในทุกรายวิชาทั้งหลักสูตรระดับประถมศึกษามีการผสมผสานโดยเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่วนระดับมัธยมศึกษาเน้นการเรียนรู้เป็นรายวิชาบางประเทศกำหนดไว้เป็นประกาศหรือข้อบังคับของรัฐ บางประเทศได้ประกาศเป็นข้อบังคับของทางราชการ แต่จะยืดหยุ่นให้โรงเรียนดำเนินการเองในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองได้รับการนำไปเชื่อมโยงกับวิชาเฉพาะมากขึ้น เช่น วิชา เศรษฐศาสตร์กฎหมาย ธุรกิจ และรัฐศาสตร์ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วิชาที่เน้นมากรวมทั้งมีการเพิ่มช่วงเวลาในการศึกษาเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นการสร้างความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชนในการเติบโตเป็นพลเมืองดี ด้านบุคคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ตลอดจนคนในชุมชน มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาความเป็นพลเมือง โดยบุคคลเหล่านี้ย่อมต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตนาธรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นพลเมืองดีเหมาะสมแก่ยุคที่สำคัญที่สุด คือบุคคลเหล่านี้ ต้องกระทำตนให้เป็นอย่างทั้งในแง่ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และดำรงตนตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีของประเทศ ครูอาจารย์ต้องใช้วิธีการเรียนการสอนจัดกิจกรรมแบบเปิด คือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม การนำเอาเหตุการณ์ต่างๆ มาพิจารณาในมุมต่างๆ หลายๆ มุม และร่วมแรงร่วมใจจัดกิจกรรมในลักษณะที่เชื่อมโยงเนื้อหาความรู้เข้าสู่สถานการณ์ของสังคม

ดัชนีคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ที่เหมาะสมกับการส่งเสริมการเรียนการสอนเพื่อความเป็นพลเมืองดี ได้แก่ การมีความเข้าใจเรื่องราวอยากถูกต้อง มีความสามารถในการเป็นผู้นำการประสานงาน การสนับสนุนส่งเสริมการทำงาน การติดตามและประเมินผล รวมทั้งความประพฤติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรมและวิชาสังคมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอน ความเป็นพลเมืองดีคือคุณลักษณะส่วนตนส่วนงานและส่วนสังคม คุณลักษณะส่วนตน เป็นความประพฤติดีเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนคุณลักษณะส่วนงาน เป็นความรู้ความเข้าใจกระบวนการและวิธีการสอน การใช้แผนกิจกรรม การบริหารจัดการ รวมทั้งการเชื่อมโยง และการจัดประเด็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และคุณลักษณะส่วนสังคม เป็นการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบ รู้หน้าที่ ตรงต่อเวลา ความเป็นมิตรภาพ เสมอภาคกับเพื่อนร่วมงาน และความเป็นเหตุเป็นผล ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนรู้สังคม เรียนรู้วิชาการเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจพอที่จะนำไปสู่การปฏิบัติตนเป็นคนดีรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งสถานภาพสังคมไทยและสังคมโลก สามารถเรียนรู้เข้าใจแก่นของวิชานำสู่การใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและทำประโยชน์ต่อสังคม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนไทยมี ๓ มิติ คือ ๑.) ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมืองการปกครองการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๒.) ด้านความคิดเห็นหรือเจตคติ มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรเห็น

คุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต ค่านิยมอย่างไทย ผดุงความเป็นชาติร่วมกับผู้อื่น ๓.)ด้านการปฏิบัติตน ปฏิบัติให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่นประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นจรโลงความถูกต้องความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม^{๕๙}

พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จนทโชโต)(๒๕๔๘) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรีอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่าที (T-test) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : F-test)

ผลการวิจัย พบว่า ๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน ด้านความมีวินัย และด้านความซื่อสัตย์ ๒. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕, ๓. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมด้านนี้เป็นพิเศษ เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์ดังกล่าว^{๖๐}

^{๕๙} ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี, “การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี” รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒-๒๗.

^{๖๐} ๖๐. พระครูประโชติจันทวิมล (นามจนทโชโต), “การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวังนนทบุรีอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

สิริวรรณ ศรีพหล (๒๕๕๒) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครู สังกศศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาการวิจัยครั้งนี้ มี วัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาความต้องการของครูสังศศึกษาเกี่ยวกับชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา ๒) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครู สังกศศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ที่กำหนด ($E1/E2 = ๘๐/๘๐$) ๓) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและ หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังศศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาและ ๔) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน สถานศึกษา^{๖๑}

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูสังศศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังศ ศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทมมหานครเขต ๑ เขต ๒ และเขต ๓ โดยสุ่มตัวอย่างมาแต่ละเขตแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น ๒ กลุ่มกลุ่มแรกเพื่อศึกษา ความ ต้องการของครูสังศศึกษาเกี่ยวกับชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาในสถานศึกษาจำนวน ๓๗ คนและกลุ่มที่สองเพื่อการทดลองประสิทธิภาพของชุด ฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาจำนวน ๗๒ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ๑) แผนการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาความต้องการของครูสังศศึกษา เกี่ยวกับชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา ๒) ชุด ฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังศศึกษา เรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน สถานศึกษา ๓) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมทางไกลเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับ การฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับ เรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังศศึกษาเรื่อง การ จัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาและ ๔) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน สถานศึกษาสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่การวิเคราะห์เนื้อหา (ContentAnalysis) การหา ประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลโดยใช้ $E1/E2$

ผลการวิจัยพบว่า ๑) ครูสังศศึกษาที่สอนวิชาพระพุทธศาสนามีความต้องการชุดฝึก อบรมทางไกลเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาเพื่อนำมาศึกษาและนำ ความรู้ที่ได้จากชุดฝึกอบรมทางไกลไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาต่อไป ๒) ชุด ฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังศศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน

^{๖๑} สิริวรรณ ศรีพหล, “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังศศึกษา เรื่อง การจัดการเรียน การสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา”, รายงานการวิจัย, (โครงการบริการวิชาการแก่สังศ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

สถานศึกษาทั้ง ๕ หน่วยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ตามที่กำหนด (๓) ผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดการฝึกอบรมทางไกลหลังการฝึกอบรมสูงกว่าการก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และ (๔) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลมีความพึงพอใจในชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาในระดับมาก

ผลการวิจัยพบว่า (๑) ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับสถานศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง ๕ หน่วยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ตามที่กำหนดไว้ (๒) ผลสัมฤทธิ์ของการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ (๓) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากการตอบแบบสอบถามที่มีต่อผลการนำชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าส่วนใหญ่ได้นำไปใช้โดยเฉพาะหน่วยที่ ๒ และหน่วยที่ ๔ เป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ ขึ้นไปสำหรับหน่วยที่ ๓ และหน่วยที่ ๕ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำชุดฝึกอบรมไปใช้อยู่ในส่วนของร้อยละ ๗๕.๐๐ ขึ้นไปและหน่วยที่ ๑ ได้นำไปใช้ต่ำกว่าร้อยละ ๗๕.๐๐ และ (๔) ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นและความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นชุดฝึกอบรมทางไกลดังกล่าวจึงเหมาะที่จะใช้เป็นคู่มือสำหรับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบต่อไป^{๒๒}

สิริวรรณ ศรีพหล ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเรื่องการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา (๒) พัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ และ (๓) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูสังคมศึกษาที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

^{๒๒} สิริวรรณ ศรีพหล, “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง”, รายงานการวิจัย, (โครงการบริการวิชาการ แก่สังคม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

กรุงเทพมหานครเขต ๑ และเขต ๒ โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น ๒ ส่วนคือกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษาโดยการตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๑๐ คนและสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group)๑๑๘ สิริวรรณ ศรีพหล, “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่องการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับสถานศึกษา เรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, รายงานการวิจัย, (โครงการบริการวิชาการแก่สังคม:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

นันทกาญจน์ รัตนวิจิตร ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้และ (๒) ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้^{๒๓} การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ขั้นที่ ๑ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้วิธีพหุกรณีศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบ ๔ ภูมิภาคการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้อำนวยการสถานศึกษาครูหัวหน้าวิชาการและครูสังคมศึกษาการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาและการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบจำนวน ๕ คนและครูสังคมศึกษาจำนวน ๕ คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงขั้นที่ ๒ การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูศึกษาจากการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ ๙ คนและครูสังคมศึกษา ๓๐ คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงและการทดลองภาคสนามกับครูสังคมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยะของเขต ๒ จำนวน ๓๗ คนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงขั้นที่ ๓ การทดลองใช้หลักสูตรศึกษาจากครูสังคมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต ๑ จำนวน ๓๐ คนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายขั้นที่ ๔ การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาจากนักเรียนจำนวน ๘๘๓ คนแบบประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า

ผลการวิจัยพบว่า (๑) หลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ประกอบด้วยหลักการของหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระของหลักสูตรการวัดและประเมินผลหลักสูตรส่วนการจัดทำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาใช้หลักการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งเน้นการปฏิบัติระหว่าง การปฏิบัติงานและ(๒) ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาด้านผลผลิตครูสังคมศึกษามี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อน ฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ด้านผลลัพธ์ครูสังคมศึกษามีพฤติกรรมจัดการ

^{๒๓} นันทกาญจน์ รัตนวิจิตร, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้”, *คุณกวีนิพนธ์ปรัชญาคุณกวีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๕), บทคัดย่อ.

เรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของผู้เรียนจากครูสังคมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ และผลการประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

สุรกานต์ จังหาร ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามและนาชุดฝึกอบรมไปใช้พัฒนาบุคลากรครูปฏิบัติการสอนจำนวน ๗ โรงเรียนรวม ๑๘๐ คนโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ๕ วันและนำหลักสูตรไปใช้จริงที่โรงเรียน ๑ ภาคเรียนชุดฝึกอบรมเป็นใบงานใบความรู้/แบบฝึกปฏิบัติโดยผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจประเมินความเหมาะสมกับข้อมูลจากผลการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตร การสังเกตการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม^{๖๔}

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามได้ดำเนินงานตามขั้นตอน ๙ ขั้นตอนดังนี้คือศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง กำหนดหรือทบทวนวิสัยทัศน์กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์กำหนดสัดส่วนเวลาเรียนกำหนดสัดส่วนการจัดสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับช่วงชั้นกำหนดสัดส่วนสาระการเรียนรู้ในแต่ละปีวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นรายปีหรือรายภาคจัดทำคำอธิบายรายวิชาจัดทำหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

๒) ผลการใช้ชุดฝึกอบรมครูเป็นการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง กระบวนการปฏิบัติการศึกษากับหลักสูตรสถานศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับบุคลากรครูผู้สอนคือการ ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมครูประกอบด้วย ๕ หน่วยเวลา อบรม ๕ วันผลการเรียนรู้ประจำหน่วยคือเข้าใจการปฏิรูปหลักสูตรกับการปฏิบัติการศึกษากำหนด องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาได้วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ เตรียมการพัฒนาและนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียน

๓) ก่อนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าบุคลากรใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามยังไม่เคยทำหลักสูตรสถานศึกษามาก่อนจึงเป็นการเพิ่มภาระ งานให้บุคลากรและเป็นเรื่องยุ่งยากที่บุคลากรจะทำหลักสูตรสถานศึกษาเพราะขาดความรู้ในการ

^{๖๔} สุรกานต์ จังหาร, “การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม”, ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

จัดทำหลักสูตรผลการประเมินหลังประชุมปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรครุมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาระดับมากทุกรายการ

ชุมศรี ไพบุลย์กุลกร ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) หาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและ (๒) ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกอบรมในด้านคะแนนผลการทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการและประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างโดยผู้เข้ารับการฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๔๗ จำนวน ๒๘ คนโดยการสมัครใจเข้ารับการฝึกอบรมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าร้อยละและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (๑) ชุดฝึกอบรมครูเรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการมีประสิทธิภาพ ๘๕.๓๐/๘๔.๓๘ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ๘๐/๘๐ (๒) ผลการทดสอบของผู้เข้ารับการอบรมหลังการศึกษาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ (๓) ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมครู เรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่ในระดับดีและ (๔) ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสร้างขึ้นอยู่ในระดับดี^{๖๕}

อดุลย์ เจียกุลธร ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรการอบรมครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในกลุ่มละอูนก้าวหน้า (๒) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูผู้สอนเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในกลุ่มละอูนก้าวหน้าและ (๓) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในกลุ่มละอูนก้าวหน้าของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนองในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการศึกษาออกเป็น ๓ ขั้นตอนคือขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพปัญหาเพื่อตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูกลุ่มละอูนก้าวหน้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนองจำนวน ๘๐ คนโดยใช้แบบสอบถามขั้นตอนที่ ๒ การพัฒนาหลักสูตรโดยการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญและขั้นตอนที่ ๓ การทดลองใช้หลักสูตรโดยทดลองใช้กับครูผู้สอนทุกคน

^{๖๕} ชุมศรี ไพบุลย์กุลกร, “การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช”, ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

ของโรงเรียนกลุ่มละอุ่นก้าวหน้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนองจำนวน ๘๐ คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที่^{๖๖}

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่าครูขาดทักษะความชัดเจนและความพร้อมในการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครูขาดประสบการณ์และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและต้องยึดติดกับหนังสือเรียนครุมีความรู้ในเทคนิควิธีการสอนและการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในกลุ่มละอุ่นก้าวหน้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนองเนื้อหาสาระสำคัญประกอบด้วยความสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๔๔ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแนวทางการประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญสามารถนำไปใช้เป็นหลักสูตรฝึกอบรมได้

๓) ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างของครูโรงเรียนในกลุ่มละอุ่นก้าวหน้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนองจำนวน ๘๐ คนใช้ระยะเวลาในการอบรมจำนวน ๓ วันและประเมินผลกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก่อนและหลังเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน ๒๐ ข้อ และมีค่าพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จิรัฐา จรวงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยหลัก ๒ ประการคือ (๑) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และ(๒) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยศึกษาผลที่เกิดกับครูที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาและผลที่เกิดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ที่ได้รับการสอนโดยครูที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา^{๖๗}

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๓๐ คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวน ๙

^{๖๖} อุดุลย์ เจียกุลธร, “การพัฒนาหลักสูตรการอบรมครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง”, *ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ๒๕๔๙), บทคัดย่อ.

^{๖๗} จิรัฐา จรวงษ์, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา”, *ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุขภูมิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ

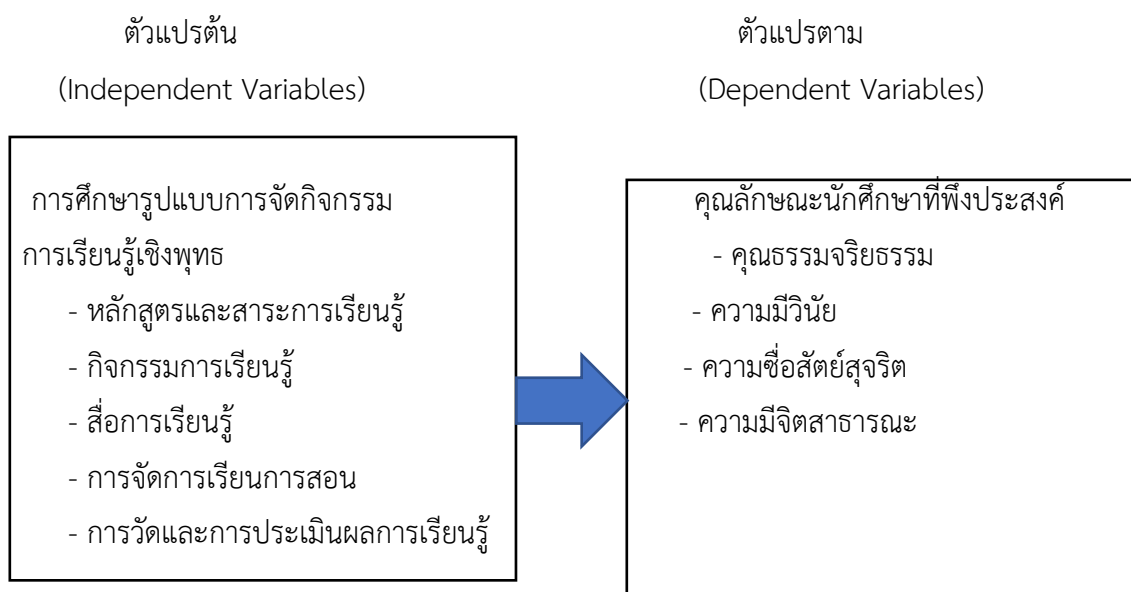
ห้องเรียนๆ ละ ๑๐ คนรวม ๕๐ คนโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นของโรงเรียนดอนเจดีย์พิทยาคม ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอาศัยแนวคิดหลักของไทเลอร์โดยปรับประยุกต์เป็น ๔ขั้นตอนได้แก่ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานขั้นตอนที่ ๒ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรขั้นตอนที่ ๓ การทดลองใช้หลักสูตรและขั้นตอนที่ ๔ การประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า

๑) ได้หลักสูตรฝึกอบรมครูเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่องค์ประกอบ ๕ ส่วนคือ (๑) หลักการและเหตุผล (๒) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรมครู (๓) โครงสร้างเนื้อหาสาระหลักสูตรฝึกอบรม (๔) กิจกรรมและสื่อประกอบการฝึกอบรม และ (๕) การวัดและประเมินผลที่พัฒนาแล้วมีความเหมาะสมในระดับมากและมีดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .๘๐ –๑.๐๐๒) ผลประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาผลที่เกิดกับครูทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเจตคติและความสามารถในการใช้กลยุทธ์การสอนพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และผลที่เกิดกับนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑๑๒๕ ตามแนวพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)ดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยบทที่ ๓

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การดำเนินการวิจัย
- ๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ด้วยแบบสอบถาม การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาจริยธรรมผู้เรียน เป็นตัวแปรต้น และคุณลักษณะผู้เรียนด้านจริยธรรมเป็นตัวแปรตามการดำเนินการวิจัยด้วยการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามในการศึกษา เพื่อจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้เรียน เป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยดำเนินการวิจัยระหว่าง เดือน สิงหาคม ๒๕๖๑ ถึง เดือน มกราคม ๒๕๖๒

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ ๑ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๘๙๔ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random

sampling) จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๐ คน โดยวิธีการเทียบสัดส่วน^{๒๘} เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionare)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาและจัดเก็บข้อมูล การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นแบบสอบถามในการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนในสถานศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยการใช้เอกสารการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดจำแนกตาม.เพศ, ระดับชั้น, ขนาดโรงเรียน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ๒) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ๓) ด้านสื่อการเรียนรู้ ๔) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๕) ด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

^{๒๘} พิชิต ฤทธิจรรยา, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: เข้าส์ ออฟ เดอร์มีสท์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๙.

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆ หาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีลักษณะเป็นปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

๓.๓.๒ การทดสอบเครื่องมือ นำเครื่องมือแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ ๕ ท่าน และนำเครื่องมือแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงตามโครงสร้างค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)^{๒๙} ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสังคมศาสตร์ ได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา อยู่ระหว่าง ๐.๒๘ – ๐.๓๒ และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๓

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถาม กับผู้เรียนในสถานศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ

๓.๓.๔ ประสานงานและเตรียมการวิจัย มีการกำหนดแนวทางการวิจัย การวางแผนการสำรวจ และแผนการจัดเก็บข้อมูล ได้ขอหนังสือจากทางหลักสูตรพุทธศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย เพื่อประสานงานและขออนุญาตแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

๓.๔ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๔.๑ การดำเนินการวิจัย จัดการส่งแบบสอบถามสำรวจข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลตัวอย่างในสถานศึกษาที่สุ่มเลือก ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานวิจัย

๓.๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านจริยธรรม ในการเรียนหมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มทักษะทางสังคมและ

^{๒๙} สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

การดำรงชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี จากข้อมูลการสำรวจจากแบบสอบถามที่ประมวลผลแล้วมาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงาน

๓.๔.๓ วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการประมวลผลแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมอยู่ในระดับใด เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรมในปัจจุบันพื้นฐานที่ต่างกัน มีผลเป็นอย่างไร และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาพัฒนาผู้เรียนด้านจริยธรรม เป็นอย่างไร แปลผลข้อมูลค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยที่ใช้แปลผลข้อความที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้ ช่วงค่าเฉลี่ย การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ แปลว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ แปลว่า มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ แปลว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ แปลว่า น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ แปลว่า น้อยที่สุด^{๗๐}

๓.๔.๔ จัดทำรายงานผลการวิจัย ด้วยการนำข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์จัดทำตารางค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมารายงานความเรียงทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพประกอบการรายงานวิจัย ๕ บท

๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

^{๗๐} กัลยา วาณิชย์บัญชา, การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย Arithmetic Mean, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๓.

๑. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

$$\text{จำนวนของประชากรของวิทยาลัย} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times 100$$

๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยหาค่าเฉลี่ย และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เป็นรายด้านและรายข้อ

๓. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีค่าความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ผู้ศึกษาวิจัยได้จัดลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถามที่แจกตามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ทั้งหมด ๑๐๐ ฉบับ ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ ดังตารางที่ ๔.๑

ตอนที่ ๒ เสนอผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เป็นรายข้อรายด้าน และโดยรวมทุกด้านดังตารางที่ ๔.๒- ๔.๖

ตอนที่ ๓ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น ๔ ด้าน คือ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา คะแนนเฉลี่ย วุฒิการศึกษา/ธรรมศึกษา ประสพการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่ายคุณธรรม จริยธรรม และภูมิลำเนา โดยการทดสอบค่า t และค่า F วิเคราะห์เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ดังตารางที่ ๔.๗ - ๔.๑๐

ตอนที่ ๔ เสนอแนวทางการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยเขียนในลักษณะความเรียงประกอบบริบท

ตอนที่ ๑ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนร้อยละข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. เพศ จำแนกเป็น		
๑.๑ ชาย	๒๓.๐๐	๒๓.๐๐
๑.๒ หญิง	๗๗.๐๐	๗๗.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๒.๑ อายุ ๑๗ – ๑๙ ปี	๑๙.๐๐	๑๙.๐๐
๒.๒ อายุ ๒๐ – ๒๒ ปี	๗๙.๐๐	๗๙.๐๐
๒.๓ อายุ ๒๓ – ๒๕ ปี	๒.๐๐	๒.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษา		
๓.๑ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๑	๓๗.๐๐	๓๗.๐๐
๓.๒ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๒	๖๓.๐๐	๖๓.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๔. คะแนนเฉลี่ย		
๔.๑ ๒.๐๐ – ๒.๕๐	๑๖.๐๐	๑๖.๐๐
๔.๒ ๒.๕๑ – ๓.๐๐	๒๓.๐๐	๒๓.๐๐
๔.๓ ๓.๐๑ – ๓.๕๐	๔๗.๐๐	๔๗.๐๐
๔.๔ มากกว่า ๓.๕๐	๑๔.๐๐	๑๔.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๕. วุฒิการศึกษาด้านนักรรรม/ธรรมศึกษา		
๕.๑ นักรรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี	๓๘.๐๐	๓๘.๐๐
๕.๒ นักรรรม/ธรรมศึกษา ชั้นโท	๒๕.๐๐	๒๕.๐๐
๕.๓ นักรรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก	๒๙.๐๐	๒๙.๐๐
๕.๔ ไม่มีวุฒิการศึกษาด้านนักรรรม	๘.๐๐	๘.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๖. ประสบการณ์การอบรมด้านพุทธรูปบุคคล/ค่ายคุณธรรมจริยธรรม		
๖.๑ น้อยกว่า ๕ ครั้ง	๓๓.๐๐	๓๓.๐๐
๖.๒ ๖ - ๑๐ ครั้ง	๖๑.๐๐	๖๑.๐๐
๖.๓ ๑๑ - ๑๕ ครั้ง	๒.๐๐	๒.๐๐
๖.๔ ๑๖ ครั้งขึ้นไป	๔.๐๐	๔.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๗. ภูมิลำเนา		
๗.๑ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๙๖.๐๐	๙๖.๐๐
๗.๒ จังหวัดในภาคเหนือ	๒.๐๐	๒.๐๐
๗.๓ จังหวัดในภาคกลาง	๒.๐๐	๒.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๗๗ คน (คิดเป็นร้อยละ ๗๗) และเป็นเพศชาย จำนวน ๒๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๓) มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๒ ปี ร้อยละ ๗๙ รองลงมา อายุระหว่าง ๑๗ - ๑๙ ปี ร้อยละ ๑๙ และอายุระหว่าง ๒๓ - ๒๕ ร้อยละ ๒ ปีตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๒ ร้อยละ ๖๓ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๑ ร้อยละ ๓๗ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ๓.๐๑ - ๓.๕๐ ร้อยละ ๔๗ รองลงมา คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๐๐ ร้อยละ ๒๓ คะแนนเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๕๐ ร้อยละ ๑๖ และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มากกว่า ๓.๕๐ ร้อยละ ๑๔ ตามลำดับ เมื่อจำแนกสภาพตามวุฒิการศึกษาด้านนักรธรรม/ธรรมศึกษา มีวุฒินักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี มากที่สุด ร้อยละ ๓๘ รองลงมา คือ นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก ร้อยละ ๒๙ นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นโท ร้อยละ ๒๕ และไม่มีวุฒิต่างด้านนักรธรรมศึกษา ร้อยละ ๘ ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์อบรมด้านพุทธรูปบุคคล/ค่ายคุณธรรม จริยธรรม มากที่สุด ระหว่าง ๖ - ๑๐ ครั้ง ร้อยละ ๖๑ รองลงมา คือ น้อยกว่า ๕ ครั้ง ร้อยละ ๓๓ มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๑๖ ครั้งขึ้นไป ร้อยละ ๔ และน้อยที่สุด คือ ๑๑ - ๑๕ ครั้ง ร้อยละ ๒ และภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๙๖ จังหวัดในภาคเหนือและจังหวัดในภาคเหนือกลาง ร้อยละ ๒

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) **โดยภาพรวม**

ข้อที่	การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	4.๑5	0.52	มาก
๒	ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.๑2	0.57	มาก
๓	ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.๑2	0.57	มาก
๔	ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.๑4	0.57	มาก
	ภาพรวม	4.๑3	0.5๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๓) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๕) รองลงมาคือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔) น้อยที่สุดคือด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม

จริยธรรมและด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) **ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ**

ข้อที่	ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	หลักสูตรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีเนื้อหาที่ชัดเจน	4.๑8	0.67	มาก
๒	เนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษานำข้อมูลชุมชน และท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างชัดเจน	4.06	0.7๑	มาก
๓	มีความเข้าใจสาระสำคัญของมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างชัดเจน	4.07	0.80	มาก
๔	หลักสูตรการเรียนรู้ที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีการพัฒนาให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ	4.๑๑	0.75	มาก
๕	การใช้หลักสูตรที่มีมาส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน	4.23	0.74	มาก
๖	หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีการปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่	4.27	0.74	มาก
๗	การจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธที่ใช้อยู่	4.๑๐	0.79	มาก
	ภาพรวม	4.๑5	0.52	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๕) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมรูปแบบการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีการปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๗) รองลงมาคือ การใช้หลักสูตรที่มีมาส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๓) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษานำข้อมูลชุมชน และท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างชัดเจน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๐๖) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ข้อที่	ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	นักเรียนมีความคิดวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอตลอดการเรียนการสอนที่มีการเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.๑๑	0.76	มาก
๒	การจัดการเรียนการสอนมีการเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.25	0.72	มาก
๓	ขณะการเรียนการสอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้มีการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.๑2	0.8๑	มาก
๔	เนื้อหาที่นำจัดการเรียนการสอนทุกวิชานักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยให้นักเรียนมีการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.๑4	0.80	มาก
๕	การจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน	4.๑๑	0.74	มาก
๖	แผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับตัวนักเรียน	3.96	0.84	มาก
๗	การจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่	4.๑2	0.82	มาก

ข้อที่	ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีการทบทวนความรู้เดิม ที่นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้มาอย่างสม่ำเสมอ			
๘	ตลอดการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ชักถามอย่างเต็มที่	4.๑2	0.80	มาก
	ภาพรวม	4.๑2	0.57	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒) เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าทุกข้อ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดการเรียนการสอนมีการเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๕) รองลงมาคือ เนื้อหาที่นำจัดการเรียนการสอนทุกวิชานักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยให้นักเรียนมีการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับตัวนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = ๓.๙๖) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) **ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม**

ข้อที่	ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	สื่อการเรียนรู้มีการสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการ เรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	4.20	0.73	มาก
๒	มีการนำตนเองในการใช้สื่อเทคโนโลยีสืบค้นข้อมูลในการ เรียน	4.06	0.76	มาก
๓	มีการนำตนเองใช้โปรแกรมช่วยสอนในการเรียนรู้	4.๑3	0.80	มาก

ข้อที่	ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๔	ได้ใช้ชุดการเรียนรู้ในการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.08	0.76	มาก
๕	สื่อการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการประเมินอย่างสม่ำเสมอ	4.๑7	0.79	มาก
๖	สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความเหมาะสมกับนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน	4.๑๑	0.79	มาก
๗	สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการพัฒนาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ	4.๑8	0.70	มาก
๘	รู้แนวทางการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ตามสถานที่ต่างๆ ด้วยการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.05	0.78	มาก
	ภาพรวม	4.๑2	0.57	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ สื่อการเรียนรู้มีการสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๐) รองลงมาคือ สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีการพัฒนาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๘) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รู้แนวทางการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ตามสถานที่ต่างๆ ด้วยการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๕) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) **ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม**

ข้อที่	ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑	เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เสริมสร้างการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	4.๑3	0.77	มาก
๒	การวัดและประเมินผลมีความครอบคลุมที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.27	0.82	มาก
๓	เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการผ่านการประเมินคุณภาพ	4.05	0.70	มาก
๔	เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความหลากหลาย	4.๑4	0.77	มาก
๕	การวัดและประเมินผลที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความยุติธรรมและเที่ยงตรง	4.๑2	0.74	มาก
๖	วิธีการวัดและประเมินผลที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมนักเรียน	4.๑7	0.82	มาก
๗	เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะ	4.๑๐	0.73	มาก

ข้อที่	ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการพัฒนาให้ทันสมัย			
	ภาพรวม	4.๑4	0.57	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การวัดและประเมินผลมีความครอบคลุมที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๗) รองลงมาคือ วิธีการวัดและประเมินผลที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๗) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการผ่านการประเมินคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๕) ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา คะแนนเฉลี่ย วุฒิการศึกษา/ธรรมศึกษา ประสพการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่ายคุณธรรม จริยธรรม และภูมิลำเนา โดยการทดสอบค่า t และค่า F วิเคราะห์เป็นรายด้านและโดยรวมทุกด้าน เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างน้อยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ดังตารางที่ ๔.๗ – ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามเพศ

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	เพศ				t	Sig
	ชาย (n=๒๓)		หญิง (n=๗๗)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	4.06	๐.68	4.๑7	0.47	-0.72	0.48
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.98	0.73	4.๑6	0.5๑	-๑.๑0	0.28
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.03	0.84	4.๑5	0.46	-0.64	0.53
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.09	0.86	4.๑6	0.46	-0.37	0.7๑
ภาพรวม	4.04	0.74	4.๑6	0.42	-0.73	0.47

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง ๔ ด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระดับการศึกษา				t	Sig
	ปวส ๑ (n=๓๗)		ปวส ๒ (n=๖๓)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	4.08	0.57	4.๑8	0.50	-0.89	0.38
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.05	0.59	4.๑6	0.55	-0.93	0.35
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	3.97	0.48	4.2๑	0.60	-2.๑6*	0.03
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.97	0.5๑	4.24	0.58	-2.35*	0.02
ภาพรวม	4.02	0.46	4.2๐	0.53	-๑.75	0.08

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามอายุ

การศึกษา รูปแบบการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง พุทธฯ	อายุ											
	อายุ ๑๗ - ๑๙ ปี (n= ๑๙)			อายุ ๒๐ - ๒๒ ปี (n= ๗๙)			๒๓ - ๒๕ ปี (n= ๒)			รวม (n= ๑๐๐)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตร ส่งเสริมการ เรียนรู้รูปแบบ การจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิงพุทธ	4.๑4	๐.๕๐	มาก	4.๑6	๐.5๔	มาก	3.7๑	0.00	มาก	4.๑5	๐.5๓	มาก
ด้านการ จัดการเรียน การสอน เสริมสร้าง คุณลักษณะ นักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	4.05	0.44	มาก	4.๑4	0.60	มาก	3.75	0.00	มาก	4.๑2	0.57	มาก
ด้านสื่อการ เรียนรู้ เสริมสร้าง คุณลักษณะ นักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	3.95	0.42	มาก	4.๑6	0.60	มาก	4.25	0.00	มาก	4.๑2	0.57	มาก

การศึกษา รูปแบบการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง พุทธฯ	อายุ											
	อายุ ๑๗ - ๑๙ ปี (n= ๑๙)			อายุ ๒๐ - ๒๒ ปี (n= ๗๙)			๒๓ - ๒๕ ปี (n= ๒)			รวม (n= ๑๐๐)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการวัด และการ ประเมินผล รูปแบบการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง พุทธ เสริมสร้าง คุณลักษณะ นักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	3.92	0.43	มาก	4.๑8	0.59	มาก	4.57	0.00	มากที่สุด	4.๑4	0.57	มาก
ภาพรวม	4.0๑	0.39	มาก	4.๑6	0.53	มาก	4.07	0.00	มาก	4.๑3	0.5๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๕) และด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒)

นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง ๑๗ - ๑๙ ปี มีความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๑) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๓.๙๒)

นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๒ ปี มีความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๖) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๘) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔)

นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง ๒๓ - ๒๕ ปี มีความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๗) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๗) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๓.๗๑)

ตารางที่ ๔.๑๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) **จำแนกตามอายุ**

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธฯ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	ระหว่างกลุ่ม	0.39	2	0.๑9	0.70	0.50
	ภายในกลุ่ม	26.79	97	0.28		
	รวม	27.๑8	๙๙			
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.39	2	0.20	0.6๑	0.55
	ภายในกลุ่ม	3๑.27	97	0.32		

การศึกษารูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิง พุทธฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านสื่อการเรียนรู้ เสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.68	2	0.34	๑.07	0.35
	ภายในกลุ่ม	30.97	97	0.32		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านการวัดและการ ประเมินผลรูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.46	2	0.73	2.29	0.๑๑
	ภายในกลุ่ม	30.83	97	0.32		
รวม		32.29	๙๙			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.33	2	0.๑7	0.64	0.53
	ภายในกลุ่ม	25.05	97	0.26		
รวม		25.38	๙๙			

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามอายุ ทั้ง ๔ ด้านโดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามคะแนนเฉลี่ย

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงพุทธ	คะแนนเฉลี่ย														
	๒.๐๐ - ๒.๕๐ (n= ๑๖)			๒.๕๑ - ๓.๐๐ (n= ๒๓)			๓.๐๑ - ๓.๕๐ (n= ๔๗)			มากกว่า ๓.๕๐ (n= ๑๔)			รวม (n= ๑๐๐)		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	3.96	0.57	มาก	4.04	0.47	มาก	4.22	0.55	มาก	4.26	0.45	มาก	4.๑5	0.52	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้าง คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรมจริยธรรม	3.99	0.57	มาก	4.02	0.55	มาก	4.๑9	0.60	มาก	4.๑7	0.47	มาก	4.๑2	0.57	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.76	0.47	มาก	4.27	0.4๑	มาก	4.๑7	0.63	มาก	4.๑4	0.52	มาก	4.๑2	0.57	มาก
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้าง คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	3.82	0.49	มาก	4.2๑	0.5๑	มาก	4.๑5	0.63	มาก	4.35	0.4๑	มาก	4.๑4	0.57	มาก
ภาพรวม	3.88	0.48	มาก	4.๑4	0.4๑	มาก	4.๑8	0.58	มาก	4.23	0.38	มาก	4.๑3	0.5๑	มาก

พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๕) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้ เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔)

ตารางที่ ๔.๑๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัย การอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามคะแนน เฉลี่ย

การศึกษารูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิง พุทธฯ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการ เรียนรู้รูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	ระหว่างกลุ่ม	๑.23	๓	0.4๑	๑.52	0.22
	ภายในกลุ่ม	25.95	9๖	0.27		
รวม		27.๑8	๙๙			
ด้านการจัดการเรียนการ สอนเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.78	๓	0.26	0.8๑	0.49
	ภายในกลุ่ม	30.88	9๖	0.32		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านสื่อการเรียนรู้ เสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.74	๓	0.9๑	3.03*	0.03
	ภายในกลุ่ม	28.9๑	9๖	0.30		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านการวัดและการ ประเมินผลรูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2.35	๓	0.78	2.5๑	0.06
	ภายในกลุ่ม	29.94	9๖	0.3๑		

รวม		32.29	๙๙			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.24	๓	0.4๑	๑.65	0.๑8
	ภายในกลุ่ม	24.๑4	9๖	0.25		
รวม		25.38	๙๙			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามคะแนนเฉลี่ย มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้ศึกษาได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ดังผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามตารางที่ ๔.๑๓

ตาราง ๔.๑๓ แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้าง คุณลักษณะนักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม		คะแนนเฉลี่ย			
		๒.๐๐ - ๒.๕๐	๒.๕๑ - ๓.๐๐	๓.๐๑ - ๓.๕๐	มากกว่า ๓.๕๐
คะแนนเฉลี่ย	\bar{x}	3.76	4.27	4.๑7	4.๑4
๒.๐๐ - ๒.๕๐	3.76	-	-0.5๑*	-0.4๑*	-0.3๘
๒.๕๑ - ๓.๐๐	4.27	-	-	0.๑0	0.๑๓
๓.๐๑ - ๓.๕๐	4.๑7	-	-	-	๐.๐๓
มากกว่า ๓.๕๐	4.๑4	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า นักศึกษา มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพ

หนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๕๐ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๐๐ และคู่ที่มีคะแนนเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๕๐ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ย ๓.๐๑ - ๓.๕๐

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามวุฒิการศึกษาด้านนักรธรรม

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	วุฒิการศึกษาด้านนักรธรรม/ธรรมศึกษา														
	นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี (n= ๓๘)			นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นโท (n= ๒๕)			นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก (n= ๒๙)			ไม่มีวุฒิการศึกษาด้าน นักรธรรม (n= ๘)			รวม (n= ๑๐๐)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	๔.๐๕	๐.๕๐	มาก	๔.๑๘	๐.๕๙	มาก	๔.๓๔	๐.๔๑	มาก	๓.๗๙	๐.๖๑	มาก	๔.๑๕	๐.๕๒	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	๔.๐๔	๐.๕๗	มาก	๔.๒๒	๐.๖๐	มาก	๔.๒๒	๐.๔๘	มาก	๓.๘๐	๐.๖๕	มาก	๔.๑๒	๐.๕๗	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๔.๑๓	๐.๔๙	มาก	๔.๐๙	๐.๗๙	มาก	๔.๒๔	๐.๔๑	มาก	๓.๗๕	๐.๔๙	มาก	๔.๑๒	๐.๕๗	มาก
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๔.๑๓	๐.๕๔	มาก	๔.๑๕	๐.๗๒	มาก	๔.๒๗	๐.๓๘	มาก	๓.๗๑	๐.๖๓	มาก	๔.๑๔	๐.๕๗	มาก
ภาพรวม	๔.๐๙	๐.๔๗	มาก	๔.๑๖	๐.๖๓	มาก	๔.๒๗	๐.๓๕	มาก	๓.๗๖	๐.๕๘	มาก	๔.๑๓	๐.๕๑	มาก

ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๓.๘๐) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๓.๗๑)

ตารางที่ ๔.๑๕ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามวุฒิการศึกษาด้านนักธรรม/ธรรมศึกษา

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธฯ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	ระหว่างกลุ่ม	2.52	๓	0.84	3.27*	0.03
	ภายในกลุ่ม	24.66	9๖	0.26		
รวม		27.๑8	๙๙			
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.64	๓	0.55	๑.75	0.๑6
	ภายในกลุ่ม	30.02	9๖	0.3๑		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.55	๓	0.52	๑.65	0.๑8
	ภายในกลุ่ม	30.๑๑	9๖	0.3๑		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.92	๓	0.64	2.02	0.๑2
	ภายในกลุ่ม	30.37	9๖	0.32		

รวม		32.29	๙๙			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.72	๓	0.58	2.33	0.08
	ภายในกลุ่ม	23.66	9๖	0.25		
รวม		25.38	๙๙			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามวุฒิการศึกษาด้านนักรธรรม/ธรรมศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นสมมติฐานที่ตั้งไว้

เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ผู้ศึกษาได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ดังผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามตารางที่ ๔.๑๖

ตาราง ๔.๑๖ แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ

ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เชิงพุทธ		วุฒิการศึกษาด้านนักรธรรม/ธรรมศึกษา			
		นักรธรรม/ ธรรมศึกษา ชั้นตรี	นักรธรรม/ ธรรมศึกษา ชั้นโท	นักรธรรม/ ธรรมศึกษา ชั้นเอก	ไม่มีวุฒิ การศึกษา ด้านนักรธรรม
วุฒิการศึกษาด้าน นักรธรรม/ธรรมศึกษา	\bar{x}	4.05	4.๑8	4.34	3.79
นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี	4.05	-	-0.๑3	-๐.29*	0.26
นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นโท	4.๑8	-	-	-0.๑6	0.๓๙
นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก	4.34	-	-	-	๐.55*
ไม่มีวุฒิการศึกษาด้าน นักรธรรม	3.79	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า นักศึกษา มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ นักศึกษาที่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่านักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก และคู่ที่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีวุฒิกการศึกษาด้านนักธรรม

ตารางที่ ๔.๑๗ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ ค่ายคุณธรรม จริยธรรม

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	ประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่ายคุณธรรม จริยธรรม														
	น้อยกว่า ๕ ครั้ง (n= ๓๓)			๖ - ๑๐ ครั้ง (n= ๖๑)			๑๑ - ๑๕ ครั้ง (n= ๒)			๑๕ ครั้งขึ้นไป (n= ๔)			รวม (n= ๑๐๐)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	๔.๐๓	๐.๕๗	มาก	๔.๑๗	๐.๕๐	มาก	๔.๕๗	๐.๒๐	มากที่สุด	๔.๕๐	๐.๒๕	มาก	๔.๑๕	๐.๕๒	มาก
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	๓.๙๗	๐.๖๓	มาก	๔.๑๙	๐.๕๔	มาก	๔.๑๙	๐.๒๗	มาก	๔.๒๕	๐.๔๘	มาก	๔.๑๒	๐.๕๗	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๔.๐๒	๐.๕๐	มาก	๔.๑๖	๐.๖๒	มาก	๔.๒๕	๐.๐๐	มาก	๔.๓๑	๐.๓๐	มาก	๔.๑๒	๐.๕๗	มาก
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๔.๐๖	๐.๕๘	มาก	๔.๑๗	๐.๕๘	มาก	๔.๔๓	๐.๖๑	มาก	๔.๒๑	๐.๓๐	มาก	๔.๑๔	๐.๕๗	มาก
ภาพรวม	๔.๐๒	๐.๕๑	มาก	๔.๑๗	๐.๕๒	มาก	๔.๓๖	๐.๒๗	มาก	๔.๓๒	๐.๒๕	มาก	๔.๑๓	๐.๕๑	มาก

ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๕๐) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๑)

ตารางที่ ๔.๑๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) **จำแนกตามประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่ายคุณธรรม จริยธรรม**

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธฯ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	ระหว่างกลุ่ม	๑.38	๓	0.46	๑.72	0.๑7
	ภายในกลุ่ม	25.80	9๖	0.27		
รวม		27.๑8	๙๙			
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑3	๓	0.38	๑.๑8	0.32
	ภายในกลุ่ม	30.54	9๖	0.32		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.59	๓	0.20	0.6๑	0.6๑
	ภายในกลุ่ม	3๑.07	9๖	0.32		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	0.45	๓	0.๑5	0.45	0.72
	ภายในกลุ่ม	3๑.84	9๖	0.33		

คุณธรรม จริยธรรม						
รวม		32.29	๙๙			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.76	๓	0.26	0.99	0.40
	ภายในกลุ่ม	24.62	9๖	0.26		
รวม		25.38	๙๙			

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่ายคุณธรรม จริยธรรม ทั้ง ๔ ด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามภูมิภาค

การศึกษา รูปแบบการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง พุทธฯ	ภูมิภาค											
	จังหวัดในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (n= ๙๖)			จังหวัดในภาคเหนือ (n= ๒)			จังหวัดในภาคกลาง (n= ๒)			รวม (n= ๑๐๐)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตร ส่งเสริมการ เรียนรู้รูปแบบ การจัด กิจกรรมการ เรียนรู้เชิงพุทธ	4.๑4	0.53	มาก	4.43	0.20	มาก	4.๑4	0.20	มาก	4.๑5	0.52	มาก
ด้านการ จัดการเรียน การสอน เสริมสร้าง คุณลักษณะ	4.๑2	0.57	มาก	4.00	0.53	มาก	3.8๑	0.27	มาก	4.๑2	0.57	มาก

การศึกษา รูปแบบการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง พุทธา	ภูมิลำเนา											
	จังหวัดในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (n= ๙๖)			จังหวัดในภาคเหนือ (n= ๒)			จังหวัดในภาคกลาง (n= ๒)			รวม (n= ๑๐๐)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
นักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม												
ด้านสื่อการ เรียนรู้ เสริมสร้าง คุณลักษณะ นักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	4.๑๑	0.57	มาก	4.5๐	0.00	มาก	4.3๑	0.62	มาก	4.๑2	0.57	มาก
ด้านการวัด และการ ประเมินผล รูปแบบการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิง พุทธ เสริมสร้าง คุณลักษณะ นักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม	4.๑4	0.58	มาก	4.07	0.30	มาก	4.36	0.๑0	มาก	4.๑4	0.57	มาก
ภาพรวม	4.๑3	0.52	มาก	4.25	0.0๑	มาก	4.๑6	0.25	มาก	4.๑3	0.5๑	มาก

ตารางที่ ๔.๒๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวน ตามความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามภูมิลำเนา

การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธฯ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ	ระหว่างกลุ่ม	0.๑6	2	0.08	0.29	0.75
	ภายในกลุ่ม	27.02	97	0.28		
รวม		27.๑8	๙๙			
ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.๑๑	0.34	0.7๑
	ภายในกลุ่ม	3๑.45	97	0.32		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.37	2	0.๑9	0.58	0.57
	ภายในกลุ่ม	3๑.29	97	0.32		
รวม		3๑.66	๙๙			
ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.๑๑	2	0.05	0.๑6	0.85
	ภายในกลุ่ม	32.๑8	97	0.33		
รวม		32.29	๙๙			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.03	2	0.02	0.06	0.94
	ภายในกลุ่ม	25.35	97	0.26		
รวม		25.38	๙๙			

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามภูมิภาค ทั้ง ๔ ด้านโดยภาพรวม และรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ แนวทางการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด แบ่งออกเป็นรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยเขียนในลักษณะความเรียงประกอบบริบท พบว่า

ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ

ในการส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ ควรเลือกรูปแบบที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเพื่อนำมาจัดกิจกรรมให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยจะต้องมีการปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของนักศึกษาและวิทยาลัยการอาชีพให้มีความเหมาะสมและทันสมัย สามารถขับเคลื่อนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมควรมีกระบวนการและขั้นตอนที่มีความชัดเจน โดยจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ต้องมีการกระตุ้นนักศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อส่งเสริมให้เป็นโมเดลในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามอย่างแท้จริง

ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ในการส่งเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาด้วยสื่อการเรียนรู้ ควรนำสื่อการเรียนรู้มีการสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้สื่อที่นำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีความทันสมัย เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบค้นข้อมูลและเชื่อมโยงในการติดต่อสารกันอย่างเปิดกว้าง เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายและไม่มีขีดจำกัดต่อการเรียนรู้

ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

สำหรับการวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรส่งเสริมให้มีเครื่องมือวัดและ

ประเมินผล ที่มีความตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีรูปแบบที่มีความชัดเจน มีวิธีการวัดที่เหมาะสมสามารถตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ได้ และมีการพัฒนาอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้เครื่องมือวัด และประเมินผลที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ๑/๒๕๖๑ ประชากร ได้แก่ นักศึกษา จำนวนทั้งหมด ๘๙๔ คน ได้ทำการสุ่ม กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยเจาะจง จึงได้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๐๐ คน จากนั้น จึงทำการสุ่มแบบง่าย โดยวิธีการเทียบสัดส่วน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionare) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๗๗ คน (คิดเป็นร้อยละ ๗๗) และเป็นเพศชาย จำนวน ๒๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๓)

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๒ ร้อยละ ๖๓ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๑ ร้อยละ ๓๗

คะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ๓.๐๑ - ๓.๕๐ ร้อยละ ๔๗ รองลงมา คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๐๐ ร้อยละ ๒๓ คะแนนเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๕๐ ร้อยละ ๑๖ และคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มากกว่า ๓.๕๐ ร้อยละ ๑๔ ตามลำดับ วุฒิการศึกษาด้านนักรธรรม/ธรรมศึกษา มีวุฒินักรธรรม/ธรรมศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม ชั้นตรี มากที่สุด ร้อยละ ๓๘ รองลงมา คือ นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก ร้อยละ ๒๙ นักรธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นโท ร้อยละ ๒๕ และไม่มีวุฒิทางด้านนักรธรรมศึกษา ร้อยละ ๘ ประสบการณ์อบรมด้านพุทธบุคคล/ค่านิยมธรรมจริยธรรม ของผู้ตอบแบบสอบถาม มากที่สุด ระหว่าง ๖ - ๑๐ ครั้ง ร้อยละ ๖๑ รองลงมา คือ น้อยกว่า ๕ ครั้ง ร้อยละ ๓๓ มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๑๖ ครั้งขึ้นไป ร้อยละ ๔ และน้อยที่สุด คือ ๑๑ - ๑๕ ครั้ง ร้อยละ ๒ ภูมิภาคของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๙๖ จังหวัดในภาคเหนือและจังหวัดในภาคเหนือกลาง ร้อยละ ๒

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๓) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๕) รองลงมาคือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔) น้อยที่สุดคือด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒) ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๑๕) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีการปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๗) รองลงมาคือ การใช้หลักสูตรที่มีมาส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๓) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษานำข้อมูลชุมชน และท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างชัดเจน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย = ๔.๐๖) ตามลำดับ

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

(ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดการเรียนการสอนมีการเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๕) รองลงมาคือ เนื้อหาที่นำจัดการเรียนการสอนทุกวิชานักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยให้นักเรียนมีการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับตัวนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = ๓.๙๖) ตามลำดับ

๕.๑.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ สื่อการเรียนรู้มีการสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๐) รองลงมาคือ สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมมีการพัฒนาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๘) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ รู้แนวทางการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ตามสถานที่ต่างๆด้วยการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๕) ตามลำดับ

๕.๑.๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การวัดและประเมินผลมีความครอบคลุมที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๗) รองลงมาคือ วิธีการวัดและประเมินผลที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมนักเรียน (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๗) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการผ่านการประเมินคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๕) ตามลำดับ

๕.๑.๗ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง ๔ ด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ต่ำสุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๔)

๕.๑.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามคะแนนเฉลี่ย มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๕๐ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๐๐ และคู่ที่มีคะแนนเฉลี่ย ๒.๐๐ - ๒.๕๐ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ย ๓.๐๑ - ๓.๕๐

๕.๑.๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามวุฒิการศึกษาด้านนักธรรม/ธรรมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๓) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๕) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๒) นักศึกษาที่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี มีความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๙) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๓) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๔) นักศึกษาที่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นโท มีความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน

ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๑๖) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๒) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๙) นักศึกษาที่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก มีความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๗) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ (ค่าเฉลี่ย = ๔.๓๔) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๒) นักศึกษาที่ไม่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา มีความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๓.๗๖) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๓.๘๐) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย = ๓.๗๑)

๕.๑.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามวุฒิการศึกษาด้านนักธรรม/ธรรมศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๑๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นักศึกษา มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) พบว่า คู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ นักศึกษาที่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่านักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก และคู่ที่มีวุฒินักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีวุฒินักธรรม

ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำแนกตามภูมิภาคทั้ง ๔ ด้านโดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๒๑ ข้อเสนอแนะแนวทาง สรุปได้ดังนี้

๑.ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง

พุทธ

ในการส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ ควรมีรูปแบบที่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเพื่อนำมาจัดกิจกรรมให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยจะต้องมีการปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้นักศึกษาเข้าใจง่ายเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของนักศึกษาและวิทยาลัยการอาชีพให้มีความเหมาะสมและทันสมัย สามารถขับเคลื่อนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์

ด้านคุณธรรมจริยธรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมควรมีกระบวนการและขั้นตอนที่มีความชัดเจน โดยจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ต้องมีการกระตุ้นนักศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อส่งเสริมให้เป็นโมเดลในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามอย่างแท้จริง

๓.ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน

คุณธรรมจริยธรรมในการส่งเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาด้วยสื่อการเรียนรู้ ควรมีนำสื่อการเรียนรู้ มีการสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้สื่อที่นำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีความทันสมัย เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบค้นข้อมูลและเชื่อมโยงในการติดต่อสารกันอย่างเปิดกว้าง เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายและไม่มีขีดจำกัดต่อการเรียนรู้

๔. ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ

เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับการวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ควรส่งเสริมให้มีเครื่องมือวัดและประเมินผล ที่มีความตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีรูปแบบที่มีความชัดเจน มีวิธีการวัดที่เหมาะสมสามารถตรวจสอบข้อมูลต่างๆได้ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องศึกษาประสิทธิผล เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ที่ตั้งไว้ซึ่งอภิปรายผลได้

๕.๒.๑.๑ ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ ในการส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ ควรมีรูปแบบที่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเพื่อนำมาจัดกิจกรรมให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ มีการสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยจะต้องมีการปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้นักศึกษาเข้าใจง่ายเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของนักศึกษาและวิทยาลัยการอาชีพ ให้มีความเหมาะสมและทันสมัย สามารถขับเคลื่อนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธไปได้อย่างมีประสิทธิภาพที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้อง รศ.ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี” ๑๑๑ พบว่าในยุคที่ประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากหลายด้าน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเกิดขึ้นทั่วโลก

๕.๒.๑.๒ การจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมควรมีกระบวนการและขั้นตอนที่มีความชัดเจน โดยจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ต้องมีการกระตุ้นนักศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของการมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อส่งเสริมให้เป็นโมเดลในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ตรงตามอย่างแท้จริง มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จนทโชโต)(๒๕๔๘) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ

๕.๒.๑.๓ ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมในการส่งเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาด้วยสื่อการเรียนรู้ ควรมีนำสื่อการเรียนรู้มีการสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้สื่อที่นำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีความทันสมัย เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสืบค้นข้อมูลและเชื่อมโยงในการติดต่อสารกันอย่างเปิดกว้าง เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายและไม่มีขีดจำกัดต่อการเรียนรู้ มีเอกสารที่เกี่ยวข้อง สิริวรรณ ศรีพหล (๒๕๕๒) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษาเรื่องจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา

๕.๒.๑.๔ ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับกรวัดและประเมินผล รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรส่งเสริมให้มีเครื่องมือวัดและประเมินผล ที่มีความตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด มีรูปแบบที่มีความชัดเจน มีวิธีการวัดที่เหมาะสมสามารถตรวจสอบข้อมูลต่างๆได้ และมีการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓ องค์ความรู้จากการวิจัย

หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการศึกษา เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพ หนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งแสดงให้เห็นการจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างใน เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) การเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติ ซึ่ง สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของครู ประจำรายวิชาเป็นลำดับ

๕.๔ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๔.๑ ข้อเสนอจากผลการวิจัย

- ๑) จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง พุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ไปใช้พัฒนาในการเรียน การสอนของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
- ๒) ควรมีการวัดผลและประเมินผลของนักศึกษา ตามสภาพความเป็นจริง เพื่อการสร้า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียนสืบต่อไป

๕.๔.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

- ๑) ควรทำวิจัยการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระอื่นด้วย เช่น วิชาภาษาไทย วิชา คณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ เป็นต้น
- ๒) ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องในเรื่องการเรียนการสอนในระยะยาว หลังจากที่ได้ เสร็จสิ้นการทดลองสอนไปแล้วในแต่ละครั้ง เพื่อดูว่าการเรียนการสอนของนักศึกษาที่ได้รับการศึกษา

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถไปใช้พัฒนาในการเรียนการสอนของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

๓) ควรใช้ชุดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พุทธวิธีการสอน เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ไปใช้พัฒนาในการเรียนการสอนของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ให้เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลวิทยุภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๔.

_____ . คู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในหลักสูตรมัธยมศึกษา

ตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
, ๒๕๓๕.

_____ . ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. สำนัก
วิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑.

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ, ๒๕๔๖.

_____ . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.
๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒.

_____ . หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. สำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒.

กัญญา ลินทร์ตันศิริกุล และโกศล มีคุณ. การประเมินผลและการวิจัยการเรียนการสอนวิชาสังคม
ศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา หน่วยที่
๑๓. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย Arithmetic
Mean. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

กานดา พูลลาภทวี และวรรณดี แสงประทีปทอง. การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโครงการโรงเรียน
ปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: ตัวอย่างประสบการณ์ที่คิดสรร. กรุงเทพมหานคร:
สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๖.

จำนงค์ ทองประเสริฐ. หลักการครองตน. กรุงเทพมหานคร: สนุกอ่าน, ๒๕๔๑.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

ฉลอง มาปรีดา. คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗.๑๑๖

ไชยันต์ รัชชกุล. ความขัดแย้งในบริบทของสันติศึกษา ในเอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา
หน่วยที่ ๔. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๓.

ทีศนา แคมมณี. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เสริมสิน พรินเพรส ซิสเต็ม, ๒๕๔๓.

ธีรรัตน์ กิจจาร์ักษ์. คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๕๒.

นฤมล ตันทสุเรศษุ์. แหล่งวิทยาการในชุมชน ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน หน่วยที่ ๑. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓.

นवलเสน่ห์ วงศ์เชิดธ รม. การวิจัยในชั้นเรียน. โครงการส่งเสริมการแต่งตำ รา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๙.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. จริยธรรมธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๙.

บุญมี แทนแก้ว. จริยธรรมกับชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒.

บุญเลิศ ส่องสว่าง. สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา หน่วยที่ ๑๐. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙.

ประภาศรี สีหอำไพ. อ่างใน กรมวิชาการ. กรอบความคิดเพื่อส่งเสริม และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.

ปราณี สังฆะตวรรธน์ และสิริวรรณ ศรีพล. การออกแบบหลักสูตร ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีการสอน หน่วยที่ ๒. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๕.

ปราณี วิฑูรวานิชย์. จริยธรรมกับชีวิต. กรุงเทพมหานคร: คุณมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๔๒.

พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคคลในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์, ๒๕๓๐.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา กรมวิชาการ, ๒๕๔๓.

_____. พุทธวิธีการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด. ๒๕๔๔.

_____. พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๔๒.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ชำระเพิ่มเติมช่วงที่ ๑/ยุติ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔.

_____. พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำรา สำนักที่ปรึกษากรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖.๑๑๗

พัฒนาข้าราชการพลเรือน. สถาบัน. คุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้บริหาร. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๔๒. หน้า ๕.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: แฮาส์ ออฟ เดอร์มีสท์.

๒๕๔๔. หน้า ๑๙๙.

พิสิษฐ์ ศิริรักษ์. มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาวิชาการ, ๒๕๔๐.

พุทธทาสภิกขุ. แนวแนวจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ ๓ จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของจริยธรรม.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงตะวัน, ๒๕๕๓.

_____. พุทธจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, ๒๕๑๖.

เพิ่มศักดิ์ วรรณยางกูร. ศิลปวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: ว่างอักษร, ๒๕๔๗.

ไพฑูริย์ สินลารัตน์. อ้างถึงใน รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์. สันติศึกษากับสันติภาพ ในเอกสารการสอนชุด

วิชาสันติศึกษา หน่วยที่ ๑. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๔.

ยนต์ ชุ่มจิต. ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ โอ เอส พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๔.

รศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิธิภูหวิ. รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๔๘.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์

พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

รุ่งนภา นุตราวาศ. การออกแบบหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในประมวลสาระชุด

วิชาสัมมนาหลักสูตรและการสอน. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

, ๒๕๔๙.

ลิขิต อีร์เวคิน. คนไทยในอุดมคติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม็ค, ๒๕๔๘.

วศิน อินทสระ. พุทธจริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ทองกวาง, ๒๕๔๑.

_____. พุทธวิธีในการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

, ๒๕๓๘.

วิวัฒน์ ชัดดียะมานะ. เอกสารประกอบการสอนวิชาคุณลักษณะและจรรยาบรรณครู. สงขลา:

ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๙.

วีรยุทธ วิเชียร. ระบบการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนตามแนวพุทธศาสตร์ ภาค ๒ ระบบการ

เรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. สำนักพิมพ์กราฟิก

อาร์ต, ๒๕๒๖.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๖.

สมใจ เขียวสด. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. เอกสารประกอบการบรรยาย.

กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูธนบุรี. ๒๕๔๔. หน้า ๖.

สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร:

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านกฎหมาย, ๒๕๔๔.๑๑๘

สาโรช บัวศรี. วิธีสอนตามขั้นหนังสือของอริยสัจ ในศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธจริยศาสตร์ ภาค ๒

ระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๖.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน, ๒๕๔๗.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๙.

สิน พันธุ์พินิจ. เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิง จำกัด, ๒๕๔๗.

สุขพัชรา ชิมเจริญ. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสานมิตร, ๒๕๕๔.

สุจิตรา ห้าง สพฤกษ์. การวัด ประเมิน และวิจัยทางสังคมศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษา หน่วยที่ ๔. นนทบุรี: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๔

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. จริยธรรมทางวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้า, ๒๕๔๒.

สุนน อมรวีวัฒน์. การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ที่ทะลุกระบวนการเผชิญสถานการณ์

โครงการกิตติเมธีสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: โรง

พิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๒.

_____. การประยุกต์พุทธวิธีการสอนในหนังสือจุดเสริมประสิทธิภาพ เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๘.

_____. พุทธวิธีการสอน เอกสารการประชุมทางวิชาการพระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๓.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. พิมพ์ครั้งที่ ๔.

กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา, ๒๕๔๖.

(๒) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์:

จิรัฐา จรวงษ์. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเรื่องกลยุทธ์การสอนทักษะการคิดสำหรับนักเรียน

ระดับประถมศึกษา”. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๖.

จุฑาธิป เปี่ยมประถม. “จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”.

ปริญญาานิพนธ์การบริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.๑๑๙

ชุมศรี ไพบูลย์กุลกร. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช”. ภาควิชาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๙.

ทิฆัมพร สุภาพ. “การวิเคราะห์กิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรม

สามัญศึกษา”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์และการศึกษาและ

พัฒนาหลักสูตร. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

นันทกาญจน์ รัตนวิจิตร. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสังคมศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามแนว

- ปฏิรูป การเรยี นรู้”. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕.
- พระครูประโชติจันทิมล นามจันทโชโต. “การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมิ
นทราชินูทิศหอวังนนทบุรีอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี”. ปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระยานุমানราชธน. อ่างใน ชูศรี ศิริโคจน์สถิต. “การสร้างแบบวัดจริยธรรมการอยู่ร่วมกันของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉิม และคณะ. “การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูป
สังคม : แนวทางและการปฏิบัติ. รายงานการวิจัยเรื่อง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภา
ที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑.
- ศศิวิมล รังคะภูติ. “สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอปากช่อง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครราชสีมาเขต ๔”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, ๒๕๕๒.
- สมจิตร แก้วนาค. “การพัฒนาและศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการประกันคุณภาพหลักสูตร
ฝึกอบรมกองทัพอากาศ”. ปริญญาบัตรดุขฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๑.
- สุรกันต์ จังหาร. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาล
เมืองมหาสารคาม”. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗.
- แสงอุษา แสนสวย. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการ
จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ”. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๙.๑๒๐
- อดุลย์ เจียกุลธร. “การพัฒนาหลักสูตรการอบรมครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง”. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุ
ราษฎร์ธานี, ๒๕๔๙.

(๓) รายงานวิจัย:

- สิริวรรณ ศรีพหล. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานคร เรื่อง การจัดการเรียนการสอนสาระหน้าที่พลเมือง”. รายงานการวิจัย.
โครงการบริการวิชาการแก่สังคม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๖.

_____. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอน
การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับสถานศึกษา เรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อ

พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”. รายงานการวิจัย. โครงการบริการวิชาการแก่สังคม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๕.

_____. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชา

ประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา”. รายงานการวิจัย. โครงการบริการวิชาการแก่สังคม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๒.

_____. “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกลสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชา

พระพุทธศาสนาในสถานศึกษา”. รายงานการวิจัย. โครงการบริการวิชาการแก่สังคม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔.

(๔) บทความ:

ขจิต ฝอยทองและกาญจนา ทองอินทร์. “กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช”. วารสารวิชาการ. ๖ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๖: ๕๘-๖๒

บรรจง ชูสกุลชาติ. “แนวความคิดปรับปรุงหลักสูตรเกษตรศาสตร์และคหกรรมศาสตร์เพื่อการทำงาน”. วารสารมิตรครู. ๔ ๕. (๒๒ กุมภาพันธ์. ๒๕๔๒): ๕.

สุพล วังสินธ์. “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม”. สารพัฒนาหลักสูตร. ๑๑ ๖ ตุลาคม-พฤศจิกายน. ๒๕๓๔: ๑๙.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. “สวนทางนิพพาน”. หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ. ฉบับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๐: ๑๔.

๒. ภาษาอังกฤษ:

Anderson. L. W. & Krathwohl. D. R. A Taxonomy for Learning. Teaching and Assessing: A Revision of Bloom’s Taxonomy of Educational Objectives: Complete Edition. New York: Longman, 2001.

Banks. J.A.. Cultural Diversity and Education: Foundations. Curriculum. and Teaching (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon, 2006.

Bloom. et al.. The Function of Executive. London: Oxford University Pres. 1956.

Brown. Roger. Social Psychology. New York: Free Press, 1965.

Good. C.V.. Dictionary of Education. 3rd ed. New York: Mc Graw-Hill, 1959.

Griffin. R. W. & Ebert. R. J. Business. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1999.

Kohlberg. L. Development of moral character and moral ideology in moral reasoning. Review of child development research. Hartford: Connecticut Printers, 1984.

Longman Dictionary of Centemporary English. Burnt Mill: Pitman, 1984.

Mescon. M. H., Bovee L. & Thill. J. V. Business Today. 9th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1999.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษา
ที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการ
จัดการเรียนรู้รูปแบบการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน
ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษา
ที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง
พุทธ
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง
ประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
๓. ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้าน
คุณธรรมจริยธรรม
๔. ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิง
พุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม
จริยธรรม

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

๑. โปรดตอบแบบสอบถามโดยการทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง () ในแต่ละข้อคำถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง หรือตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุดเพียงคำตอบเดียว
๒. ข้อมูลที่นักศึกษาได้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อนักศึกษาทั้งสิ้น
๓. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนักศึกษาที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายชาวีวัฒน์ ถวิลวงษ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

๑. เพศ ๑. ชาย ๒. หญิง
๒. อายุ ๑.อายุ ๑๗ - ๑๙ ปี ๒.อายุ ๒๐ - ๒๒ ปี
 ๓.อายุ ๒๓ - ๒๕ ปี ๔.อายุ ๒๖ ปี ขึ้นไป
๓. ระดับการศึกษา ๑.ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๑
 ๒.ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีที่ ๒
๔. คะแนนเฉลี่ย ๑. น้อยกว่า ๒.๐๐ ๒. ๒.๐๐ - ๒.๕๐
 ๓. ๒.๕๑ - ๓.๐๐ ๔. ๓.๐๑ - ๓.๕๐
 ๕. มากกว่า ๓.๕๐
๕. วุฒิการศึกษาด้านนักธรรม/ธรรมศึกษา ๑.นักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นตรี
 ๒.นักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นโท
 ๓.นักธรรม/ธรรมศึกษา ชั้นเอก
๖. ประสบการณ์การอบรมด้านพุทธบุคคล/ค่ายคุณธรรม จริยธรรม ๑. น้อยกว่า ๕ ครั้ง ๒. ๖ - ๑๐ ครั้ง
 ๓. ๑๑ - ๑๕ ครั้ง ๔. ๑๕ ครั้งขึ้นไป
๗. ภูมิลำเนา ๑. จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒. จังหวัดในภาคเหนือ
 ๓. จังหวัดในภาคตะวันออก ๔. จังหวัดในภาคกลาง
 ๕. จังหวัดในภาคใต้ ๖. ต่างประเทศประเทศ

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
๓. ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
๔. ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามโดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นจริงมากที่สุดเพียงระดับเดียวจากระดับการปฏิบัติ ดังนี้

๕	หมายถึง	มากที่สุด
๔	หมายถึง	มาก
๓	หมายถึง	ปานกลาง
๒	หมายถึง	น้อย
๑	หมายถึง	น้อยที่สุด

ข้อ	การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับความเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ					
๑.	หลักสูตรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีเนื้อหาที่ชัดเจน					
๒.	เนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษานำข้อมูลชุมชน และท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างชัดเจน					
๓.	มีความเข้าใจสาระสำคัญของมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธอย่างชัดเจน					

๔.	หลักสูตรการเรียนรู้ที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีการพัฒนาให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ					
๕.	การใช้หลักสูตรที่มีมาส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน					
ข้อ	การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระดับความเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ด้านหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ					
๖.	หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธมีการปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่					
๗.	การจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธที่ใช้อยู่					
	ด้านการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๘.	นักเรียนมีความคิดวิเคราะห์อย่างสม่ำเสมอตลอดการเรียนการสอนที่มีการเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๙.	การจัดการเรียนการสอนมีการเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๑๐.	ขณะการเรียนการสอนมีการกระตุ้นผู้เรียนให้มีการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					

๑๑.	เนื้อหาที่นำจัดการเรียนการสอนทุกวิชานักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยให้นักเรียนมีการเรียนรู้แบบเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๑๒.	การจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน					
๑๓.	แผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับตัวนักเรียน					
๑๔.	การจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีการทบทวนความรู้เดิมที่นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
ข้อ	การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ระดับความเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๕.	ตลอดการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ชักถามอย่างเต็มที่					
	ด้านสื่อการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๑๖.	สื่อการเรียนรู้มีการสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๑๗.	มีการนำตนเองในการใช้สื่อเทคโนโลยีสืบค้นข้อมูลในการเรียน					
๑๘.	มีการนำตนเองใช้โปรแกรมช่วยสอนในการเรียนรู้					

๑๙.	ได้ใช้ชุดการเรียนรู้ในการเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๒๐.	สื่อการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษา ที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการประเมิน อย่างสม่ำเสมอ					
๒๑.	สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเสริมสร้าง คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียนและสอดคล้อง กับเนื้อหาที่สอน					
๒๒.	สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเสริมสร้าง คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีการพัฒนาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ					
๒๓.	รู้แนวทางการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ตามสถานที่ต่างๆด้วย การเรียนรู้เสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึง ประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
	ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๒๔.	เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เสริมสร้างการเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้าง คุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด					
ข้อ	การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระดับความเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ด้านการวัดและการประเมินผลรูปแบบการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					

๒๕.	การวัดและประเมินผลที่มีความครอบคลุมที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม					
๒๖.	เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการผ่านการประเมินคุณภาพ					
๒๗.	เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความหลากหลาย					
๒๘.	การวัดและประเมินผลที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความยุติธรรมและเที่ยงตรง					
๒๙.	วิธีการวัดและประเมินผลที่รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมนักเรียน					
๓๐.	เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการพัฒนาให้ทันสมัย					

ภาคผนวก ข.

ค่าอำนาจจำแนก

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.927	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	118.67	135.126	.280	.927
a2	118.87	127.016	.647	.923
a3	118.87	131.706	.349	.927
a4	118.67	126.161	.703	.923
a5	118.60	129.145	.426	.927
a6	118.37	129.275	.533	.925
a7	118.63	127.895	.676	.923
b1	118.70	134.355	.238	.928
b2	118.47	132.740	.289	.928
b3	118.80	127.062	.595	.924
b4	118.67	128.299	.526	.925
b5	118.70	129.114	.529	.925
b6	118.87	130.120	.367	.928
b7	118.50	125.500	.716	.922
b8	118.50	131.362	.419	.926
c1	118.53	132.326	.460	.926

c2	118.77	124.668	.717	.922
c3	118.70	129.528	.502	.925
c4	118.83	126.626	.645	.923
c5	118.60	129.076	.572	.924
c6	118.67	128.161	.573	.924
c7	118.80	130.510	.558	.925
c8	118.87	127.016	.603	.924
d1	118.70	127.597	.547	.925
d2	118.37	130.585	.544	.925
d3	118.70	127.459	.695	.923
d4	118.77	130.254	.493	.925
d5	118.80	129.338	.586	.924
d6	118.63	130.723	.431	.926
d7	118.63	126.999	.589	.924

ตาราง ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
๑	0.28	๑๖	0.46
๒	0.65	๑๗	0.72
๓	0.35	๑๘	0.50
๔	0.70	๑๙	0.64
๕	0.43	๒๐	0.57
๖	0.53	๒๑	0.57
๗	0.68	๒๒	0.56
๘	0.24	๒๓	0.60
๙	0.29	๒๔	0.55
๑๐	0.60	๒๕	0.54
๑๑	0.53	๒๖	0.70
๑๒	0.53	๒๗	0.49
๑๓	0.37	๒๘	0.59
๑๔	0.72	๒๙	0.43
๑๕	0.42	๓๐	0.59

มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง ๐.๒๘ – ๐.๗๒

ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๓

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๕

บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายชัชวาลย์ สาระภูมิ

ด้วย นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๒๐ นิสิตหลักสูตรปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
วิทยาลัยการอาชีพ หนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยมี ผศ.ดร.
วิทยา ทองดี และ ดร.สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
เครื่องมือวิจัย ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดี ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพรมาเพื่อทราบและพิจารณา

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๙ ๙๔๓ ๓๕๘๗

๑๑๑

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๕

บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายฤทธิพร แก้ววิเชียร

ด้วย นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๒๐ นิสิตหลักสูตรปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
วิทยาลัยการอาชีพ หนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยมี ผศ.ดร.
วิทยา ทองดี และ ดร.สาคร มหาหงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบ
เครื่องมือวิจัย ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่าน
ด้วยดี ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพรมาเพื่อทราบและพิจารณา

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๙ ๙๔๓ ๓๕๘๗

๑๑๒

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๕

บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้เครื่องมือ (Try out)

เจริญพร ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๒๐ นิสิตหลักสูตรปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
วิทยาลัยการอาชีพ หนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยมี ผศ.ดร.
วิทยา ทองดี และ ดร.สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามหลักการวิจัยและเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นิสิตแจกแบบสอบถามใน
หน่วยงานที่ท่านกำกับดูแล โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้
ข้อมูลแต่ประการใด

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพนับถือ

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๙ ๙๔๓ ๓๕๘๗

๑๑๓

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๕

บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์และขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการ วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน

ด้วย นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๒๐ นิสิตหลักสูตรปริญญา
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนักศึกษาที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม
วิทยาลัยการอาชีพ หนองหาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยมี ผศ.ดร.
วิทยา ทองดี และ ดร.สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามหลักการวิจัยและเป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นิสิตแจกแบบสอบถามและ
สัมภาษณ์บุคลากรในหน่วยงานที่ท่านกำกับดูแล โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ไม่
มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใด

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอนุโมทนาขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพนับถือ

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

นายชาริวัฒน์ ถวิลวงษ์ (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๘๙ ๙๔๓ ๓๕๘๗

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	: นายชารวีวัฒน์ นามสกุล ถวิลวงษ์
เกิด	: วันจันทร์ ที่ ๑๖ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๓
สถานที่เกิด	: บ้านเลขที่ ๑๗๒ บ้านหนองแก่นทราย ตำบลหนองช้าง อำเภอสสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ ๔๖๑๘๐
การศึกษา	: สำเร็จการศึกษาในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) สาขาอิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม : สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรม ประกาศนียบัตรครุเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) สาขาไฟฟ้าสื่อสาร วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม : สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น : สำเร็จการศึกษาปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ประสบการณ์ทำงาน	: สอนที่วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม : สอนที่วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน เลขที่ ๕๗๒ หมู่ ๖ ตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ๔๑๑๓๐
โทรศัพท์	: ๐๘๙-๙๔๓-๓๕๘๗
E-mail	: charriwat_042@hotmail.com